

Передплати «RIA плюс»
отримай
подарунок! 43-00-50

ХТО НА ТЕРНОПІЛЬЩИНИ
БАГАТІС НА СУБСИДІЯХ

с. 8

ЯКИМИ ВАКЦИНАМИ І КОЛИ КРАЩЕ
ЩЕПИТИСЯ ВІД ГРИПУ

с. 18

МАЙБУТНЄ МЕДІА – ЗА
СОЦМЕРЕЖАМИ

НОВИНИ с. 5

СЕРЕДА
2 листопада 2016

www.ria.ua

ЧИМ ГОДУЮТЬ
У ШКОЛАХ

ОСВІТА с. 10

490
грн

1
блок

На що дати 5 мільйонів? Вирішувати вам!

Тернополяни самі обиратимуть, куди витратити частину міських грошей.

Сума чимала – 5 мільйонів гривень. Прийом громадських проектів завершився.
Є 71 претендент. Чиї ідеї переможуть – тепер визначати вам! Читайте ГОЛОВНЕ с. 6-7

СЬОГОДНІ У НОМЕРІ

501

ВАКАНСІЯ
ВІД ПРОВІДНИХ ФІРМ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Кому вилізе боком
«мінімалка» – 3200

Читайте ГОЛОВНЕ с. 2

ТОП-5 культурних
подій листопада

Читайте МОЄ МІСТО с. 13

Як живуть українці
у В'єтнамі

Читайте ДІАСПОРА с. 16

Відомий фізик –
родом із Товстого

Читайте РЕТРО с. 19

Компаньйон Фінанс
ГРОШІ ГОТІВКОЮ
до 10 000 грн

вул. Київська, 11
вул. Патріарха Мстислава, 1 050 479 14 83 www.kf.ua

справжні
броньовані
ДВЕРІ
від виробника

пожежний сертифікат
ліцензійний монтаж
дверей
під індивідуальні
розміри

підприємство
РИФ м. Тернопіль,
вул. Довженка, 18 тел.: (0352) 438030, (067) 7191371
www.rif.te.ua

Трактори Мототрактори Мотоблоки

Кредит
до 30 000 грн

Тел.: (097) 842-06-17, (067) 353-16-06
відділ з/ч: (067) 350-31-15, сервіс: (067) 354-22-86

Міні-Двір

ТРОТУАРНА ПЛІТКА
м. Тернопіль, Крушельницької, 18, к. 203
МАГІК т.: (0352) 52-28-18

КОМУ ВІЛІЗЕ БОКОМ «МІНІМАЛКА» – 3200

Зарплати ■ З 1600 до 3200 гривень у 2017 році зросте мінімальна зарплата, обіцяють урядовці. З наступного опалювального сезону громадяни отримуватимуть дещо менші субсидії. У Мінфіні обіцяють, що економіка з 2017 року зросте на 3%, а курс буде 27,2 грн/долар

ВІТАЛІЙ ОНИСЬКІВ, 0-63-822-77-88,
ONYSKIV.VITALIY@GMAIL.COM

Вдвічі підвищити мінімальні зарплати українцям запропонували урядовці, аби врятувати країну від зубожіння.

Уряд пропонує встановити тарифний розряд єдиній тарифної сітки у розмірі 1600 грн (пояснення дивіться нижче — прим. ред.) і скасувати прив'язку розрахунку посадових окладів до мінімальної зарплати.

Наскільки зросте «мінімалка» українців, як вона вплине на отримувачів субсидій та як ці зміни вплинутимо на макростабільність країни, «RIA плюс» прокоментували прем'єр-міністр України Володимир Гройсман, віце-прем'єр-міністр України Павло Розенко та перший віце-прем'єр-міністр — міністр економічного розвитку і торгівлі України (МЕРТ) Степан Кубів.

Окрім цього, в уряді відповіли на ще кілька найбільш поширені питань, а саме:

— Кого стосується підвищення мінімальної заробітної плати?

— Підвищення мінімальної заробітної плати у разі схвалення урядової ініціативи Верховною Радою стосується всіх без винятку працюючих громадян України. З 1 січня 2017 року жоден працівник, у тому числі у бюджетній сфері, не буде отримувати менш ніж 3200 грн на місяць.

— Що означає «скасування прив'язки розрахунку посадових окладів до мінімальної зарплати»?

— Зараз оклади окремих категорій службовців розраховують у мінімальних зарплатах.

Приміром, відповідно до Закону України «Про судоустрій та статус суддів», посадовий оклад судді місцевого суду встановлено у розмірі 10 мінімальних заробітних плат. Отже, якщо мінімальна зарплата зросте на 1600 грн, зарплата судді місцевого суду збільшиться одразу на 16000 грн. Уряд пропонує скасувати таку соціальну несправедливість і підвищувати зарплати всім працюючим рівномірно.

— Чи зменшиться кількість отримувачів субсидій на оплату комунальних послуг після дво-разового підвищення мінімальної зарплати?

— Зростання мінімальної за-

плати. По-друге, після виходу на пенсію «спрошенцям» сплачуватимуть таку ж пенсію, як і громадянам, які були найманими працівниками. Відтак «спрошенці» мають відраховувати у Пенсійний фонд стільки ж, скільки наймані працівники.

— Чи вплине суттєве зростання мінімальної зарплати на макроекономічну стабільність, зокрема, на розкручування інфляції?

— Багато років соцстандарти в Україні піднімалися дуже повільно і відставали від реальних темпів інфляції, що провокувало зубожіння населення. Це негативно вплива-

«Бюджет на наступний рік буде збалансованим, тому вмикати друкарський верстат, аби виконати зобов'язання, які випливають з підвищення мінімальної зарплати до 3200 грн, ніхто не буде»

робітної плати з 1 січня 2017 року до 3200 гривень не вплине на розмір субсидії, призначеної в опалювальному сезоні 2016-2017 років.

— Чи збільшиться податковий тиск на «спрошенців» після підвищення зарплатної мінімалки до 3200 грн?

— Розмір ставки єдиного податку для «спрошенців» 1-ї і 2-ї груп прив'язаний до мінімальної зарплати. Тобто при збільшенні удвічі мінімальної зарплати їм доведеться сплачувати більше. Та слід зауважити, що, по-перше, зараз середня зарплата по Україні становить 5000 грн. Тобто підвищення зарплатної «мінімалки» — перший крок до легалізації реаль-

ло на економіку через скорочення споживчого попиту. Аби подолати кризові явища в економіці, уряди провідних країн не скорочували, а, напевно, збільшували соціальні видатки. Робили це, щоб відновити внутрішній попит. В українських реаліях підвищення мінімальної зарплати матиме ще один позитивний ефект — виведення зарплат із тіні і як результат — скорочення дефіциту Пенсійного фонду та обсягів його державної підтримки. Бюджет на наступний рік буде збалансованим, тому вмикати друкарський верстат, аби виконати зобов'язання, які випливають з підвищення мінімальної зарплати до 3200 грн, ніхто не буде.

ЕКСПЕРТИ RIA ПРО НАЙАКТУАЛЬНІШЕ

Анна СЛІВІНСЬКА (67 р.), головний лікар «Центру здоров'я»:

— Дуже дивує позиція наших жінок, які так мало відгукуються на заклики про допомогу. Скільки ми давали оголошень через соцмережі, щоб приносили нитки, плели теплі речі нашим бійцям! Ми розуміємо, що армія зараз забезпечена, але ж залишаються ті добровольці, які нічого не мають. Ім якраз і допомагають волонтери.

Тетяна СЕМЕНЕЦЬ (43 р.), керівник гуртка:

— Хвілюють тарифи за опалення. Я живу на першому поверсі. І у той час, коли на вищих поверхах люди відчиняють вікна, бо їм спекотно, ми вдома тепло одягнені, бо тягне холодом із підвалу. Турбує ця несправедливість, бо мешканці першого поверху — не в рівних умовах з тими, хто живе вище. У нас завжди холодніше, а платимо за тепло однаково.

Тарас КОКОВСЬКИЙ, священик Української Лютеранської церкви:

— Мене дедалі більше непокоїть стан духовного довкілля у нашому місті та усій країні загалом. Ми формуємо його своїми вчинками, словами та думками. Жодна мандрівка вулицями Тернополя не минає без того, щоб не почути нецензурні слова, зокрема від підлітків та молоді. Це дуже прикро, гірко і сумно.

Наталія ВОЛОТОВСЬКА, лікар-офтальмолог, кандидат медичних наук:

— Мене хвілює те, що усі навколо занурені у телефони. І мало хто звертає увагу, що відстань між оком та екраном часто є меншою ніж 20 см. Звідси — перевтома м'язів ока, головний біль, короткозорість та інші проблеми. А ще гірше, коли півторарічні малюки теж бавляться телефоном, хоч ім до трьох років навіть не варто показувати такі речі.

Олександр БАШТА (55 р.), депутат обради, громадський діяч:

— В обраді створена робоча група, яка розбиратиметься із ситуацією щодо участі акторів нашого театру у фільмі «Волинь». Враховуючи, що фільм має антиукраїнський відголос, ми мовчати не можемо. Але варто враховувати всі факти. І той, що актори погодились на зйомки ще навесні 2014 р., коли ще не було рішені сейму.

Ірина ВЕСЕЛОВСЬКА (28 р.), журналіст:

— Днями я переглянула документальний фільм «Жива ватра». Сказати, що він мене вразив — означає не сказати нічого. «Жива ватра» — це щирість, це унікальність карпатського села. Величезний талант та колосальний зусилля потрібні для того, щоб так природно передати ту автентичність, яка й сьогодні панує у тих краях. І я циро за це дякую авторам фільму!

■ Володимир Гройсман, прем'єр-міністр України:

— Ми забезпечимо в країні двохратне збільшення мінімальної заробітної плати. Це означає, що з 1 січня жоден громадянин України не отримуватиме менше ніж 3200 грн. Праця українських громадян недооцінена. Тому потрібно створити систему, за якої працюючі громадяни почнуть отримувати належні зарплати. Таким чином, вперше за 25 років незалежності мінімальна заробітна плата громадян дорівнює реальному, фактичному і юридичному прожитковому мінімуму. Це абсолютно відповідає нашим можливостям, і ми можемо це забезпечити з 1 січня 2017 року. Ми не просто виконуємо зобов'язання — ми їх перевиконуємо. Це наш обов'язок — виконувати соціальний контракт.

■ Павло Розенко, віце-прем'єр-міністр України:

— Для розрахунку розміру субсидії у цьому опалювальному сезоні враховують доходи за минулій, 2015 рік. Тому в цьому році для людей, які отримують субсидії, це буде позитивним моментом. У них просто з'являться додаткові кошти. Корекцію розміру субсидії з урахуванням підвищення заробітних плат проводитимуть уже в наступному опалювальному сезоні. Очевидно, що вже з наступного опалювального сезону люди будуть отримувати трішки менші субсидії, але їхні статки зростатимуть. Наступного року не передбачається збільшення цін ані на газ, ані на житлово-комунальні послуги.

■ Степан Кубів, перший віце-прем'єр-міністр — міністр економічного розвитку і торгівлі України (МЕРТ):

— Підвищення з 1 січня 2017 року мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму не позначиться на макростабільноті. МЕРТ і Мінфін дали прогноз зростання економіки на наступний рік — 3%. Ми чітко зафіксували курс — 27,2 грн/долар (середній). Ми чітко зафіксували структуру і пріоритети економіки.

Я вважаю, що макропоказники, які ми дали на три роки, є прогнозами і віправданими. Коли ми знизили єдиний соціальний внесок, необхідно витягати заробітні плати з тіні, а не тримати на мінімальних. Чим більше тіньових коштів буде офіційно задекларовано, тим здоровішою стане економіка.

■ Світлана Хрупович, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ:

— Дуже амбітна і хороша урядова ініціатива — підняти мінімальну заробітну плату. Та чи ці наміри є благими і спричинять потужне піднесення споживчого попиту, а відтак приведуть країну до економічного зростання — сьогодні спрогнозувати важко. Щодо встановлення першого тарифного розряду єдиній тарифної сітці у розмірі 1600 грн і скасування прив'язки розрахунку посадових окладів до мінімальної зарплати, то сьогодні за законодавчо встановленими коефіцієнтами у єдиній тарифній сітці молодший медичний персонал отримує заробітну плату з розрахунку коефіцієнта 1,27 за четвертим тарифним розрядом (1600 x 1,27) = 2032 грн.; хірург має 14-тарифний розряд. Його оклад буде формуватися таким чином: 1 розряд множимо на коефіцієнт 2,42, це складе 3872 грн; головний лікар: 1600 x 3,7 = 5920 грн; вчитель у тарифній сітці має 14 тарифний розряд з коефіцієнтом 2,27 (3632 грн); директор школи: 1600 x 2,79 = 4464 грн за 16 тарифним розрядом. Наведені розрахунки свідчать про те, що у бюджетній сфері дворазового збільшення заробітних плат не відбудеться, оскільки сьогодні ці оклади розраховують, виходячи із того, що перший тарифний розряд складає 1450 грн, а зарплата медсестри номінально навіть менша за 3200 грн. Можливо, буде запропоновано змінити коефіцієнти у тарифній сітці або взагалі відмовитися від неї.

У співслужінні з єпископатом та духовенством патріарх Філарет відправив у новоосвяченому храмі першу Літургію

Храм разом із хрестом має висоту близько 27 метрів. Перший поверх церкви виклали з цегли і каменю, решта — з дерева

ПАТРІАРХ ФІЛАРЕТ ОСВЯТИВ ХРАМ

Подія ■ Новозбудований храм Святих князів-стратотерпців Бориса та Гліба відтепер діє на вулиці Білогірській, що поблизу старого автовокзалу у Тернополі

ЮЛІЯ НІКІТИНА, 098-872-87-81,
JVLONIKITINA@GMAIL.COM

Патріарх УПЦ КП Філарет вперше за чотири роки відвідав Тернопіль з архіпастирським

візитом у неділю, 30 жовтня. Священнослужитель освятив новозбудований храм.

Вістаннє Патріарх Філарет відвідував місто чотири роки тому — у червні 2012 року. Піс-

ля освячення у співслужінні з єпископатом та духовенством з усієї України патріарх відправив у новоосвяченому храмі першу Божественну літургію.

Перший поверх церкви виклали з цегли і каменю, решта — з дерева. Храм разом із хрестом має висоту близько 27 метрів. Архітектором є тернополянка Миронівська Харченко.

— Спочатку в мене була задумка зробити церкву повністю дерев'яною, — зазначив настоятель цієї церкви о. Руслан Притула. — Але поїздили по інших

областях, порадилися і вирішили зробити один поверх із каменю, аби уберегти її від пожежі. Це для безпеки, та й камінь є натуральним матеріалом, як і дерево. Його, до речі, привезли з Карпат.

Окрім цього, Предстоятель Української православної церкви Київського патріархату завершив закладення першого каменя під будівництво центрального храму Тернопільської єпархії — Кафедрального собору Святих рівноапостольних Костянтина та Єлени, що на перехресті вул. Київської-Тарнавського.

ФОТО ДНЯ

28 жовтня • 12.00 • школа №11

Батьківську допомогу легалізували

МАР'ЯНА ДОХВАТ,
097-783-53-39,
MARJANADOKHAT@GMAIL.COM

Вимагати грошей у батьків дошкільнят та учнів тернопільських навчальних закладах не можуть. Та оскільки кошти з міського бюджету не покривають витрати на усі потреби дітей у школах та садочках, то батьки-менеджери можуть добровільно здавати гроші, кажуть в управлінні освіти та науки.

— Зовсім скоро ми виділятимемо кошти з міського бюджету на ремонт шкіл, — повідомила начальник управління освіти та науки Ольга Похиляк. — Зокрема, для закупівлі комп'ютерних класів. Так, у нас діють накази про заборону збирати кошти. Але на поновлення матеріально-технічної бази та ремонт шкіл з державної

субвенції кошти не виділяють. Лише з міського бюджету. Тому повністю задовільнити усі потреби шкіл та садочків ми не можемо.

Тож батьки можуть допомагати. Але допомога на потреби того чи іншого навчального закладу добровільна, наголошує пані Похиляк.

Вихованцям дитячого садка, щоб розвиватися, потрібні різні дидактичні матеріали: зошити, ручки, олівці. Їх здебільшого купують за рахунок батьків.

— Ось, наприклад, у 24-му садочку батько власним коштом зробив капремонт групової і спальної кімнат, — розповідає пані Похиляк. — І навіть не захотів, щоб називали його прізвище. І такі батьки є і у школах. Хочу звернутись до батьків. Дуже часто на батьківських зборах

вони самі ініціюють заміну штор, килимів — не варто і не потрібно цього робити!

Замінити вікна чи зробити ремонт може управління за рахунок коштів із міського бюджету, тому батькам на це гроші збирати не потрібно, додає головна освітянка міста.

— Наголошує, що батьки можуть долучитись коштами на придбання речей для розвитку дітей, — каже Ольга Похиляк. — Але слід запам'ятати: якщо їх у садочку просять, за можливості, здати благодійні кошти, а хтось не здасть, то це не означає, що їхню дитину не приймуть у садочках.

Кожна дитина зі списку, який подає завідувач того чи іншого садочка в управління освіти, наватиметься в обраному батьківським садку.

**Сьогодні на сайті
20minut.ua**

Найчастіше читають:

- Біатлоністка Олена Підгрушна підтвердила розлучення з політкомом Олексієм Кайдою
- Як в Тернополі насправді живуть слуги Божі?
- Патріарх Філарет освятив у Тернополі новий храм
- На Теребовлянціні у ДТП загинув чоловік
- Чому працівники магазину Сільпо в м. Тернополі порушують права покупців?
- Християни і Хеловін — що кажуть у Церкві
- У Тернополі вигорів дизель-поїзд
- Де у Тернополі не буде світла у понеділок
- Як вберегти свої гроші від знецінення
- Пішли від жеку — «влетіли» із сміттям

Найчастіше коментують:

- У Тернополі відсвяткують річницю створення ЗУНР
- Як живуть українці у Нідерландах
- Всю воду з козівського ставу можуть взяти на потреби заводу
- Вручили новенькі автобуси для школярів Тернопільської області
- Знайшли водія, який збив хлопця на Зборівщині
- Тернополяни скуповувалися на сільськогосподарському ярмарку
- У Тернополі День автомобіліста відсвяткували автопробігом
- Спіймали бійця «Правого сектору», який втік із ізолятора
- Головний коп Тернополя відвіз до лікарні непритомну жінку
- Солдатська доля: утікав із російського полону через Монголію й Китай
- Фото дня: на дамбі облаштовують пішохідну доріжку

Чи святкуєте Хеловін?

○ Так, святкую	9.72%
○ Ні, не святкую	77.78%
○ Що це за свято?	12.50%

ГАРЯЧА ЛІНІЯ «20 ХВИЛИН»

Сьогодні на гарячій лінії «20 хвилин» чергує журналіст Андрій Шкула. Зі своїми запитаннями та інформацією ви можете звернутися за телефоном 43-00-50, 43-00-56 або надіслати їх нам на електронну адресу 20hvylyn@gmail.com.

Редакція «RIA плюс» та «20 хвилин» 43-00-50
Пожежно-рятувальна служба 101
Міліція 102
Швидка медична допомога 103
Аварійна газу. 52-62-38
Аварійна водоканалу 25-26-10

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Аварійна тепломереж 25-48-10
Чергова міської ради 1580
Довідкова залізничного вокзалу 1505
Довідкова автовокзалу 1504
Цілодобова стоматологічна служба 52-06-09
Чергова аптека 24-22-70, 26-93-88

Управління захисту прав споживачів 52-16-65
Управління транспорту 52-15-14
Перевірка якості продуктів 52-23-87
Довідка міськвионокому 23-63-97
Головавтоінспекція 52-47-38
Аварійна електромереж 52-24-66

Купава

Затишок та Краса

МЕРЕЖА ГУРТОВО-РОЗДРІБНИХ МАГАЗИНІВ!

НЕЗАБАРОМ ВІДКРИТТЯ НОВОГО МАГАЗИNU!

м. Тернопіль, вул. Живова, 37А
ТЦ шPLAZMAю (навпроти автовокзалу)

м. Тернопіль,
вул. Текстильна, 28Ч
ТРЦ шПОДОЛЯНІЮ

ГРАФІК РОБОТИ
з 9:00 до 21:00
(без перерви)

м. Тернопіль
вул. Оболоня, 49
ТЦ шОБОЛОНЯЮ

ГРАФІК РОБОТИ
з 8:00 до 20:00
(без перерви)

Бренд	Акція	Сумма
LILI	16.53 грн	Вологі серветки, 120 шт
KROXA	5.38 грн	Мило для прання дитячої білизни, 125 г
KROXA	3.30 грн	Дитяче мило, 80 г
DADA	140.09 грн	КУПИ 2 УПАКОВКИ ВОЛОГИХ СЕРВЕТOK DADA (60 ШТ. АБО 72 ШТ.) І ОТРИМАЙ ТРЕТЬЮ У ПОДАРУНОК!
DADA	231.79 грн	НА ВЕСЬ АСОРТИМЕНТ ЗАСОБІВ М-Н ДЛЯ ДОЛГІДУДИ ДЛЯ ХЛОПЧИКІВ
PUFIES	214.57 грн	Дитячі підгузники
DADA	185.25 грн	Дитячі підгузники
TEO BEBE	20.38 грн	Порошок для прання дитячої білизни, 400 г
MILUPA	86.80 грн	Дитяче молочко №3, 350 г
MILUPA	150.19 грн	Дитяче молочко №3, №4, 600 г
NUTRILON	111.94 грн	Кисломолочний 2, дитяча суміш, 400 г
LACALUT	35.91 грн	Зубна паста в асортименті, 75 мл
PARODONTAX	47.40 грн	Зубна паста в асортименті, 75 мл
TEO BEBE	115.47 грн	Порошок для прання дитячої білизни, 2400 г
SALE	20%	РОЗПРОДАЖ ВСЬОГО АСОРТИМЕНТУ горщики для вазонів
GOLD CARE	6.70 грн	НА ВЕСЬ АСОРТИМЕНТ ЗАСОБІВ ДЛЯ ДОЛГІДУДИ ЗА ВЗУТТЯМ
CLUB 4 LAPY	7.61 грн	Консервований корм для котів, 100 г
WHISKAS	6.46 грн	Консервований корм для котів, 100 г
DURU	13.87 грн	НА ВЕСЬ АСОРТИМЕНТ гель для душу та косметичного міла
BLITZ	9.52 грн	Рідке мило з дозатором, 500 мл
GARNIER COLOR NATURALS	37.63 грн	Фарба для волосся
PALETTE PERFECT CARE	39.30 грн	Фарба для волосся
FLOREX	20.11 грн	Крем-фарба для волосся
BIO NATURELL	18.10 грн	Рідке мило з дозатором, 0,5 л
FRESH JUICE	36.93 грн	Крем-масло для тіла, 225 мл
SALE	20%	ГРАНДІОЗНИЙ РОЗПРОДАЖ дитячого одягу та білизни ТИГРЕС
EVELINE COSMETIC	20%	НА ВЕСЬ АСОРТИМЕНТ засобів для душу, гоління
essence CATRICE	20%	НА ВЕСЬ АСОРТИМЕНТ дріжавної косметики
BELLA	33.26 грн	НА ВЕСЬ АСОРТИМЕНТ ванної продукції, гігієнічні та щоденних прокладок
MR PROPER	37.24 грн	Рідкий миючий засіб, 750 мл
GALA	10.26 грн	Порошок для ручного прання, 400 г
GALA	11.79 грн	Порошок для прання автомат, 400 г
MAJOR DOMUS	82.83 грн	Порошок для прання автомат, 3 кг
SILIT	88.01 грн	Засіб для чищення унітазів, 750 мл х 2 шт
CILLIT	105.87 грн	Засіб для миття кухонь і кухонь, 250 мл х 2 шт
YPLON	37.81 грн	Оліяроль для меблів, 300 мл
YPLON	26.90 грн	Універсальний гель для миття унітазів, 1 л
YPLON	37.24 грн	Гель для прочищення тканин, 1 л
GALA	113.71 грн	Порошок для прання автомат, 6 кг
QUICK	189.14 грн	Порошок для прання, 10кг + 400г у подарунок!
KUPAVA	9.74 грн	НА ВЕСЬ АСОРТИМЕНТ таблеток для посудомийних
KUPAVA	13.73 грн	Підвісний блок для унітазів, 40 г
KUPAVA	20.59 грн	BLUE Таблетка в бакон унітазів, 1 шт.
KUPAVA	207.00 грн	Гелевий підвісний блок для унітазів, 55 мл
WASCHE MEISTER	83.63 грн	Капсули для прання в асортименті, 30 шт., 32 г
GENERAL FRESH	37.51 грн	Ополіскувач для тканин (концентрат), 1 л
YPLON	54.91 грн	Гель для прання, 1,5 л
KUPAVA ANTICALK	65.60 грн	Таблетки проти накипу у пральні машинках, 40 шт

* Акційна продукція не враховується під час підрахунку суми чеку для надання гуртової ціни.

Дана цінова листівка не є періодичним виданням. Компанія ТзОВ «шКУПАВА-5» залишає за собою право змінювати ціни в період дії пропозиції та не несе відповідальність за друковані помилки. Ціни у цій листівці наведено у гривнях із врахуванням ПДВ. Ціни на продукцію та акційні пропозиції, зазначені у цій листівці, дійсні з 01.11.2016 по 30.11.2016, або до повного закінчення акційних товарів. УВАГА! Кількість акційного товару обмежена! Зображення товарів у листівці можуть відрізнятись від реальних. Акційна продукція не враховується під час підрахунку суми чеку для надання гуртової ціни.

RIA ЗІБРАЛА 30 СПІКЕРІВ ІЗ 5-ТИ КРАЇН

Для читачів ■

Більше 170 власників медіа, 30 спікерів з України, Білорусі, Швеції, Польщі, Словаччини розповідали і вчились, як краще робити рекламу та контент, щоб сучасним медіа вижити в умовах домінування соцмереж

ВАЛЕРІЙ ЧУДНОВСЬКИЙ,
095-370-05-74,
20.hvlyn@gmail.com

Сучасні сайти, радіо, газети та ТВ у такому вигляді, як зараз, довго не вистоять, бо у всьому світі набуває обертів нова тенденція — люди дізнаються про усі новини з соцмереж.

Як медіа вижити в таких умовах та використати собі на користь величезний трафік із соцмереж — такою була одна з найголовніших тем восьмого Конгресу інформаційних сайтів та міських порталів. Організувала його RIA разом з Асоціацією незалежних регіональних видавців України.

Окрім того, на трох секціях — «Контент», «Монетизація» та «Маркетинг» — розглядали найкращі практики відомих медіа у просуванні ЗМІ у соцмережах, створення якісного контенту та реклами, що не дратує читачів і дає вагомий прибуток.

Змінюйся або помри!

Подія проходила у ВДНГ Tech — платформі, де зустрічаються ідеї та бізнес. Традиційно Конгрес відкривав президент RIA Олександр Човган, який розповів про 30 новинок маркетингу та контенту у 2016 році. Зокрема, він казав, що онлайн-медіа на другому місці за рейтингом довіри в читачів (після ТБ —

Президент RIA Олександр Човган розповів, що майбутнє медіа — за мобільними додатками та соцмережами. Так медіа зможе отримати більше охоплення аудиторії

прим. авт.). Але найбільше читачів (за кількістю та часом переглядів — прим. авт.) — у соцмережах.

Перед конференцією хтось жартував, що я казав п'ять років тому, ніби газети «помруть», — казав президент RIA Олександр Човган. — Але зараз можна сміливо казати, що комп'ютери та кож скоро зникнуть. Люди читають з мобілок та переходять на сайти з соцмереж.

Редактор польської Gazeta Wyborcza Гжегож Піхота розповів, що зараз він досліджує процес формування інтересів, поведінку людей у соцмережах, на що отримав грант у Гарвардському університеті. Зокрема, він розказав, що американець у «Фейсбуку» проводить 45 хвилин, тоді як на онлайн-медіа

витрачає тільки 5–10 хвилин на день.

— Соцмережі — це щоденна ранкова «газета» для американців. До речі, у Бразилії на соціальні мережі люди щодня витрачають до двох годин на день! І щоб відвоювати читача, сучасні медіа в США створюють відділи з десятками фахівців, які просувають медіа одразу в шести-дев'яти мережах. І щоб ділилися новинами, журналісти та інші фахівці пишуть емоційні пости з відзвінами місцями та подіями, — казав Гжегож Піхота.

Як змінитися, щоб не зникнути?

Що ж треба змінити, щоб подовжити життя інформаційним сайтам та медіа? Про це розповів Мартін Сандерсон, який пра-

чує у шведській газеті «Свенска Дагбладет» (далі SVD). Видання існує вже 132 роки. За такий довгий термін існування воно неодноразово змінювалось.

— Коли з'явився новий ринок онлайн-медіа, ми не знали, як із ними конкурувати, — казав Мартін Сандерсон. — Треба

- Щоденні** Новини Тернополя — 20 хвилин
- новини від** Новини Тернополя — 20 хвилин
- «RIA плюс»** Новини Тернополя — 20 хвилин
- і «20 хвилин»** Новини Тернополя 20 хвилин
- читайте** 20 хвилин — Тернопіль
- і дивіться на сайті** 20.hvlyn
- та у соцмережах:** Новини Тернополя 20 хвилин

Відомі люди очима дітей

«RIA плюс» продовжує рубрику «Відомі люди очима дітей». Задля експерименту наш кореспондент показала дітям фото політиків, високопосадовців і відомих тернополян

Лілія Вавринів — директор 28-ї школи

Василь Бурма — журналіст

Зоряна Барчук — представник ГО «Відродження нації»

Олена Васильковська — власниця салону краси

Ольга Терещук — прес-служба управління ЖКГ

Назарчик (5 р.):

Ця тільки розповідає діткам казки у своїй мікрофон. А вони її уважно слухають. Ці казки про різних супергероїв, тварин і машинки.

Оленка (5 р.):

У цієї тільки така робота, що потрібно багато говорити у мікрофон. Напевно, вона — президент. А може, співачка.

Таня (5 р.):

Цей дядько — художник. Він малює злих героїв, яких показують у мультфільмах. Вони там роблять різні пакості людям. А поліція їх ловить

Остапчик (5 р.):

Він — музикант. Цей дядько грає на барабані. То така гармошка велика. І ще він співає дуже веселі пісні та танцює.

Наталя (5 р.):

Ця тільки літає у небі на такій великій кулі і звідти бачить усю Землю. І всіх людей бачить, і що вони роблять. У неї така робота.

Оленка (5 р.):

Вона шие одяг для ляльок. Ця тільки придумує різні сукні, шие їх, а потім одягає на ляльок і дає дітям, щоб гралися.

Тарасик (5 р.):

Ця тільки любить посміхатись. Напевно, це її робота. Вона всюди посміхається, щоб люди теж посміхались.

Тася (5 р.):

Ця тільки дуже красива. Вона працює модельлю. Її малюють, вона ходить у сукнях і на підборах. І ще її фотографують. У неї цікава робота.

Настя (5 р.):

Вона любить квіти. Ця тільки саджає їх у горшечки, і вони виростають. А вона постійно їх поливає.

Олжик (5 р.):

Цю тільку показують у кіно. Вона там грає супергероїв, які рятують світ від поганих дядьків. Вона вміє літати, і у неї є круте авто.

було змінюватися або зникнути. Ми побудували філософію «мосту», по якому читачі газети переходили з традиційної, паперової газети на інтерактивні онлайн-платформи. Ця важка робота дала свої плоди — газета, мобільна версія та онлайн-сайт мають 2,5 мільйона читачів щотижня (населення Швеції — близько 10 мільйонів).

Зарах SVD активно працює над мобільним додатком та соцмережами, з яких отримують найбільше переглядів — 1,6 мільйона читачів щотижня.

Зіркові спікери

Серед спікерів восьмого «Конгресу інформаційних сайтів та міських порталів» було чимало відомих спеціалістів. Тут і Вадим Макаренко — головний редактор польської BIQdata, Анна Колтунович — керівник проекту Wyborcza Live. Крім того, директорка дослідницької групи Belarus in Focus Юлія Слуцька розповіла, як виживають білоруські незалежні ЗМІ в умовах цензури на державному рівні. На Конгрес із Паризя прилетіла медіа-фахівець світового рівня Тетяна Рєпкова, щоб розповісти про 30 найкращих ідей, як заробити на ЗМІ.

Своїм досвідом із колегами ділилися і медіа-спеціалісти з України. Про об'ємні журналистські розслідування розповів Анатолій Бондаренко — керівник напрямку інфографіки та журналістики даних сайту Texty.org.ua. Чому не треба гнатися за сенсацією та про непорушні стандарти BBC розповіла головний редактор «BBC Україна» Ніна Кур'ята.

НА ЩО ДАТИ 5 МІЛЬЙОНІВ? ВИРИШУВАТИ ВАМ!

Гроші ■ Тернополяни самі обиратимуть, куди витратити частину міських грошей. Сума чимала — 5 мільйонів гривень. Прийом громадських проектів завершився — є 71 претендент. Чия ідея переможе — визначати вам!

АНДРІЙ ШКУЛА, 097-742-35-45,
SHKULA@GMAIL.COM

Міні-парк на «Дружбі», канатна дорога через Став, паркомати на всі парковки, лавочки, які залишаються сухими навіть у дощ, онкологічні обстеження, майданчики для дитсадків, ре-

монт дворів, допомога тваринам, фонтани з питною водою, червоний кіт біля причалу... Загалом — 71 ідея, як зробити наше місто красним.

«RIA плюс» пропонує ознайомитися з півсотнею великих проектів, вартість яких — від 200 тисяч до мільйона. Серед них

та ще 25-ти менших — до 200 грн тисяч кожен — й потрібо буде обрати найкращі.

Повний перелік проектів є на сайті pb.rada.te.ua. Завдання не з простих, бо ж бюджет усіх проектів — близько 30 млн грн. А доступний ліміт — лише 5 мільйонів.

— Громадський бюджет — це бюджет участі, коли громада отримує реальну можливість впливати на розподіл бюджетних коштів у Тернополі, — пояснює ініціатор впровадження Громадського бюджету у Тернополі, депутат від «Самопомочі» Назар Зелінка. — Кошти із бюджету участі розподілятимуть на реалізацію громадських ініціатив, проектів із поліпшення місько-

го середовища, запропонованих тернополянами. Це своєрідний грант від міського бюджету для вирішення конкретних проблем виборців. Прийом проектів розпочався 1 жовтня і тривав упродовж місяця. Далі передбачені процедури технічного відбору й уточнення та голосування.

Обирати проекти, які профінансують, будуть тернополяни.

Голосування відбудеться двома способами: через сайт pb.rada.te.ua з ідентифікацією за допомогою BankID або шляхом реального голосування в Центрі надання адміністративних послуг за адресою: вул. Острозького, 6. Проекти-переможці міська рада реалізує у 2017 році. Автори проектів здійснюють авторський нагляд.

ДОВІДКА

Ми не агітуємо за жоден із проектів. Усі описуємо однаково: назва проекту, ПІП ініціатора, опис із сайту реєстрації, локація, бюджет. Голосування за проекти планують розпочати 8 листопада, але можливе відтермінування. Старт голосування відстежуйте на сайті «Громадського бюджету»: www.pb.rada.te.ua та на сайті www.te.20minut.ua. Голосування триватиме два тижні.

«Освітлення пішохідних переходів сигнальними ліхтарями»

Автор: Павло Бойко.
Встановлення світлодіодних світильників виробництва тернопільського підприємства «Ватра» для загального освітлення пішохідних переходів та інформування водіїв транспортних засобів про пішохідний перехід проблисковим жовтим маяком.
Де: пішохідні переходи міста.

Бюджет: 990 000 грн.

«Всі платні парковки Тернополя — з паркоматами»

Автор: Володимир Романко.
Пропонуємо закупити 15 паркоматів для усіх платних парковок міста, відновити роботу міської служби паркування, повернути парковки з приватного сектору у комунальний. Лише за мільйон ми зможемо, хоча б у питанні паркування, наблизити Тернопіль до Європи!
Де: вул. Живова, Патріарха Мстислава, 15 Квітня, Микулинецька, Коперника, Митрополита Шептицького, майдан Волі, Площа Героїв Євромайдану, Степана Будного, Майдан Привокзальний.

Бюджет: 1 000 000 грн.

«Перетворення на пішохідний простір вулиці Чорновола»

Автор: Юрій Суходоляк.
Що у нас є? Вулиця Чорновола, яку називають «Воротами у Тернопіль». Вона зараз є несанкціонованою парковкою для автомобілів, з вузькими пішохідними доріжками, засиллям реклами на стінових фасадах, які є архітектурною і культурною спадщиною краю.
Що ми хочемо? Перетворити вулицю на гарну та чисту пішохідну алею, якою пишався б кожен тернополянин та захоплювалися гості міста.
Де: вул. Чорновола.

Бюджет: 899 206 грн.

«Розумні зупинки»

Автор: Віталій Васильків.
Проект «Розумні зупинки» призначений для інформування пасажирів про час прибуття громадського транспорту та актуальну інформацію міста. Розумна зупинка — це екран з високою яскравістю, на якому відображається час прибуття транспорту, погода, курси валют та місцеві новини у вигляді відеоряду чи біжутої стрічки. Реалізація проекту «Розумні зупинки» створить додаткові зручності для пасажирів.
Де: 12 зупинок громадського транспорту першої категорії з максимальним пасажиропотоком.

Бюджет: 900 000 грн.

«Реконструкція дитячого футбольного майданчика закритого типу із штучним покриттям 20x10 м»

Автор: Ольга Вегера.
На старому футбольному майданчику немає належних умов, огорожа аварійна, поле — у незадовільному стані. Сучасні діти ведуть малорухливий спосіб життя, багато часу проводять за комп'ютером. Необхідно створити умови для відпочинку та фізичного розвитку дітей. У мікрорайоні немає жодного закритого футбольного майданчика.
Де: проспект Злуки, 23

Бюджет: 450 000 грн.

«Кімната матері і дитини у парку ім. Т. Шевченка»

Автор: Наталія Бутковська.
Левова частка відвідувачів парків Тернополя — батьки з дітьми, а це майже 2-3 тисячі людей на тиждень. Матері не мають комфортних умов для годування та переодягання дитини у парку, особливо у несприятливу погоду. Цей проект передбачає облаштування пересувної кімнати (будиночка), яку можна використовувати також при проведенні масових заходів.
Де: парк ім. Т. Шевченка, Старий парк, парк Національного відродження, парк «Топільче».

Бюджет: 336 916 грн.

«Створення геоінформаційної системи GIS Тернополя»

Автор: Вадим Ратинський.
Створення геоінформаційної системи GIS Тернополя — віртуальної карти міста, яка включає в себе основні технічні та динамічні характеристики існування обласного центру.
Де: м. Тернопіль.

Бюджет: 500 000 грн.

«Пам'ятник засновнику Тернополя Яну Амору Тарновському»

Автор: Олексій Широков.
За 476 років з часу заснування Тернопіль досі не вшанував свого засновника — коронного гетьмана Яна Амора Тарновського. Тому пропонуємо встановити у місті (на тлі Ставу) пам'ятник засновнику, який іде велосипедом-тандемом засновувати місто. На його тлі зможуть фотографуватися туристи, крім того, він стане креативною туристичною візиткою Тернополя.
Де: майданчик біля Тернопільського замку та водограю «Сльози Гронського».

Бюджет: 450 000 грн.

«Громадський простір (міні-парк) на вулиці Юності»

Автор: Ніна Міляновська.
Ми можемо створити справжній міні-парк посеред житлового кварталу. Більше гектара зелених насаджень між вулицями Юності та Орлика уже є. Їх потрібно лише довести до путів, облаштувати доріжки, освітлення та майданчики для різних вікових груп. І маленькі ділахи, і люди пенсійного віку з усього міста зможуть відпочити в цій чудовій місцині.
Де: масив «Дружба», вулиці Юності та Орлика.

Бюджет: 983 400 грн.

«Популяризація подіового туризму у Тернополі за допомогою фестивалю «Кухоль пива»

Автор: Руслан Купріюк.
Задля збільшення кількості туристів, покращення маркетингу міста та його промоції проінформувати жителів сусідніх областей про проведення Тернопільського пивного фестивалю «Кухоль пива», що відбудеться 2-4 червня в центральній частині міста — у парку ім. Т. Шевченка.
Де: м. Тернопіль.

Бюджет: 453 550 грн.

«Тернопіль Fest»

Автор: Ігор Беловський.
Мета проекту «Тернопіль Fest» — впродовж 2017 року започаткувати до Тернополя близько 20 тисяч туристів з інших міст. Ми пропонуємо кожного місяця (з травня до вересня) проводити один мистецько-гастрономічний фестиваль, аналогів якому немає в Україні. А прибуток, отриманий на фестивалях, спрямовувати на реалізацію соціальних ініціатив у місті.
Де: м. Тернопіль.

Бюджет: 953 800 грн.

«Запросимо Україну на музичний фестиваль «Файнє місто!»

Автор: Максим Черкашин.
З метою збільшення кількості туристів у Тернополі пропонуємо започаткувати ресурси громадського бюджету для промоції міста і музичного фестивалю «Файнє місто» на всеукраїнському рівні — національні телеканали, радіостанції, билборди в обласних центрах. Таким чином ми покращимо туристичну привабливість Тернополя та збільшимо кількість туристів у нашому місті.
Де: м. Тернопіль.

Бюджет: 973 231 грн.

«Мультиспортивний ігровий майданчик на Канаді»

Автор: Остап Старинський.
Облаштування мультиспортивного ігрового майданчика зі спортивним гумовим покриттям для гри у футбол, баскетбол, гандбол, волейбол та теніс на масиві «Канада».
Де: вул. Вербицького, 10

Бюджет: 744 210 грн.

«Червоний кіт»

Автор: Дарія Веретюк.

Червоний пілігроночний кіт розміром 33 м на Тернопільському ставі з нічною підвіткою, фонтаном та «китовими співами».

Де: Тернопільський став.

Бюджет: 370 000 грн.

«Механічні лавочки»

Автор: Анна Данилюк.

Проблема полягає в тому, що під час дощу лавочки намокають, а в сонячні дні нагріваються. Вирішити її можна, встановивши у місті механічні лавки. Суть їх у тому, що місце для сидіння складається з безлічі дощечок, прикреплених до стрічки, яка обертається. Коли поверхня лавки намокла, той, хто хоче на неї сісти, може покрутити ручку збоку (повернути сидіння) — і воно знову сухе.

Де: м. Тернопіль.

Бюджет: 784 000 грн.

«Облаштування ігрового та спортивного майданчиків на вул. С. Стадникової, 20»

Автор: Богдан Паласюк.
Проект спрямований на розвиток спортивно-розважальної іфраструктури мікрорайону «Оболонь». Ми пропонуємо встановити на вказаній території ігровий та спортивний майданчики, до яких отримають доступ усі очочі. Де: вул. С. Стадникової, 20.

Бюджет: 475 000 грн.

«Організація та проведення заходів ранньої діагностики колоректального раку»

Автор: Михайло Чорненський.

Проект передбачає організацію та проведення заходів, направлені на ранню діагностику та профілактику колоректального раку, а саме — проведення скринінгового проктологічного дослідження та радіохвильової біопсії виявленіх анальних поліпів з подальшим їх гістологічним дослідженням.

Де: м. Тернопіль.

Бюджет: 999 220 грн.

Бюджет: 953 800 грн.

«Молодіжний центр/Youth Centre — вільний майданчик для підтримки культурних ініціатив»

Автор: Ігор Яремчук.
Молодіжний центр — це вільний майданчик для підтримки культурних та соціальних ініціатив молоді Тернополя.
Де: вул. Йосипа Сліпого, 3.

Бюджет: 1 000 000 грн.

«Відновлення стадіону копишинього Комбайнового»

Автор: Олександра Волянська.
Передбачається відновити занедбаний стадіон копишинього Комбайнового заводу. Це дозволить займатись спортом мешканцям мікрорайону та усім тернополянам як індивідуально, так і командно. Також можна буде мати міску базу для тренувань професійних команд.
Де: Лук'яновича, 8.

Бюджет: 1 000 000 грн.**«Соціальний мультиспортивний зал»**

Автор: Михаїло Онишків.
Соціальний мультиспортивний зал – це територія, де підтримуються відомі та розвиваються нові види спорту й активного відпочинку. Це місце для тренувань у різних напрямках: спортивному, туристичному, навіть танцювальному.
Де: бульвар Данила Галицького, 2.

Бюджет: 1 000 000 грн.**«За гідність та свободу»**

Автор: Інна (прізвище не вказане)
У час неоголошеної війни вкрай актуальною стає допризовна підготовка школярів. Наявна база занедбана, не дозволяє повноцінно підготувати школярів. Проект передбачає відновлення тири на базі ТНВК «ЗОШ» – правовий ліцей №2». У перспективі цей тир може стати базою для підготовки до ДПЮ аналогічно до бази в ЗОШ №21.
Де: ЗОШ I-III ступенів – правовий ліцей №2.

Бюджет: 958 500 грн.**«Історичний майданчик «Галицька Русь»**

Автор: Володимир Мисик.
Історична реконструкція стає дедалі популярнішою, лицарські бої є невід'ємним атрибутом різноманітних урочистостей. Відтворення історичних подій – це пізнавальний момент. Можливість одягнути обладунки, взяти в руки меч – усе це значно краще мотивує молодь вивчати історію, ніж підручники. Пропонуємо створити історичну локацію «Галицька Русь», що доповнить уже існуючий «Козацький острів» у парку «Топільче».
Де: гідропарк «Топільче».

Бюджет: 995 000 грн.**«Візуалізація історичної спадщини»**

Автор: Тарас Ковалічук.
Короткий опис: Під час Другої світової війни Тернопіль був зруйнований дуже сильно, та ще більше – за радянської влади. Цим проектом ми хочемо відновити історичну спадщину за допомогою новітніх технологій, доповненої та віртуальної реальності. Створивши 3D-макети, можемо всім охочим проводити віртуальні екскурсії будівлями, які були втрачені.
Де: м. Тернопіль.

Бюджет: 980 000 грн.**«Мережа міні-притулків для собак та котів «Вірні друзі»**

Автор: Алла Ляпандра.
Короткий опис: Проект спрямований на створення та облаштування мережі міні-притулків у місті з метою зменшення кількості безпритульних тварин на вулицях.
Де: мережа міні-притулків «Вірні друзі».

Бюджет: 900 000 грн.**«Центр швидкої допомоги й діагностики тварин «Хатіко»**

Автор: Ірина Романова.
Центр швидкої допомоги та комплексної діагностики для тварин «Хатіко» орієнтований на отримання прибутку від комплексної діагностики, urgентної ветеринарної допомоги, післяопераційної перетримки, забезпечення стаціонаром для лікування тварин. 50% прибутку Центр спрямовує на лікування травмованих, хворих безпритульних тварин, пошук для них місць подальшого розміщення, соціалізації, адопції.

Де: вул. Тролейбусна, 12.

Бюджет: 1 000 000 грн.**«Чужих дітей не бувас»**

Автор: Світлана Гуцуляк.
Проект передбачає додаткові можливості розвитку дітей з особливими потребами. Це сприятиме покращенню життєдіяльності дитини у сім'ї, так і її успішній інтеграції в громаді Тернополя. Це сучасні інтенсивні програми розвитку для дітей з аутизмом, розладами мовлення, синдромом Дауна, ЗПР та ін. Індивідуальні та групові заняття з дітьми, робота з сім'єю, навчання фахівців.
Де: вул. Петлюри, 8 (ЗОШ №22, теплиця)

Бюджет: 1 000 000 грн.**«Громадський ресторан»**

Автор: Юрій Пітель.
Створити громадський ресторан у Тернополі, що стане успішним прикладом об'єднання громади навколо спільнотої ідеї. Унікальність проекту в тому, що прибуток ресторану направляється виключно на реалізацію громадських проектів міста.
Де: вул. Грушевського, 3.

Бюджет: 595 300 грн.**«Ремонт ділянки вулиці Галицької»**

Автор: Віталій Щицуря.
Проїжджа частина дороги – у дуже поганому стані. Під час будівництва нових будинків важка будівельна техніка розбилла дорожнє покриття. Ямковий ремонт допомагає лише на деякий час, тому потрібно зробити капітальний ремонт. Цим проїздом користується велика кількість мешканців вулиці Галицької та Над Яром.
Де: вул. Галицька, 33, 35, 37

Бюджет: 1 000 000 грн.**«Комунальне господарство»**

Автор: Василь Болещук.
1. Провести капремонт будинків №№4,5,6,7 на вулиці Камінний, встановити покрівлю на будинку №7. Замінити старі труби, провести освітлення вулиці, зрізати старі дерева, перекрити покрівлю будинків №№4, 6, 2. Встановити дорожні знаки про заборону стоянки біля будинку №7, а атакож тротуари на вул. Камінний.
Де: вул. Камінна, 4, 5, 6, 7.

Бюджет: 995 468 грн.**«Молодіжний форум»**

Автор: Богдан Бутковський.
Реалізація проекту має на меті створення бази для проведення освітніх, культурних та інших заходів, що сприяють реалізації потенціалу молоді та пробудження її громадянської позиції. Створена база буде доступна молодіжним громадським організаціям. Також базу можна використовувати для індивідуальних занять репетиторством.
Де: БК «Березіль».

Бюджет: 790 832 грн.**«Капітальний ремонт вулиці Лемківської»**

Автор: Ольга Логвісь.
Просимо провести ремонтні роботи міжбудинкових проїздів на вул. Лемківській. Оскільки дорога не асфальтована від початку існування вулиці (колишня вулиця Невського бічна).
Де: вул. Лемківська, 25, 27, 29, 31, 33, 35.

Бюджет: 280 000 грн.**«Велика ідея»**

Автор: Віталій Дембіцький.
Тернопіль входить у програму прикордонного партнерства, тому написання грантів стає все більш актуальним. Пропоную відкрити офіс грантового розвитку, основна мета якого – заполучення грантових коштів. Для чого це потрібно? Облагородження парків, покращення соціального забезпечення, організації екологічних проектів, проведення освітніх заходів, відновлення архітектурних пам'яток тощо.
Де: м. Тернопіль.

Бюджет: 232 000 грн.**«Візуалізація історичної спадщини»**

Автор: Тарас Ковалічук.
Короткий опис: Під час Другої світової війни Тернопіль був зруйнований дуже сильно, та ще більше – за радянської влади. Цим проектом ми хочемо відновити історичну спадщину за допомогою новітніх технологій, доповненої та віртуальної реальності. Створивши 3D-макети, можемо всім охочим проводити віртуальні екскурсії будівлями, які були втрачені.
Де: гідропарк «Топільче».

Бюджет: 980 000 грн.**«Мережа міні-притулків для собак та котів «Вірні друзі»**

Автор: Алла Ляпандра.
Короткий опис: Проект спрямований на створення та облаштування мережі міні-притулків у місті з метою зменшення кількості безпритульних тварин на вулицях.
Де: мережа міні-притулків «Вірні друзі».

Бюджет: 900 000 грн.**«Мистецька платформа»**

Автор: Володимир Демкович.
Тернопіль має безліч талантів, але часто для їх реалізації бракує бази, середовища для спілкування. Створення якісно облаштованої, технічно оснащеної студії звукозапису, доступної для молодих талантів даст можливість майбутнім зіркам проявити себе та створити гідну конкуренцію іншомовній експансії.
Де: БК «Березіль».

Бюджет: 380 738 грн.**«Центр допомоги захисникам України»**

Автор: Володимир Стаяра.
Центр допомоги захисникам Вітчизни створюється для соціального захисту, організації дозвілля та психологічної підтримки учасників АТО та осіб, що є ветеранами АТО. Учасники АТО – це категорія осіб, які взяли на себе конституційний обов'язок з захисту Вітчизни.
Де: вул. Князя Острозького, 32.
Бюджет: 281 988 грн.

«Науково-демонстраційний освітній центр «Центр науки»

Автор: Христина Білінська.
Ми прагнемо створити в Тернополі справжній «Центр науки», де кожен охочий зможе спробувати себе в ролі дослідника та винахідника. окрім наукових експонатів, ми створимо лабораторію, де на практиці усі охочі під наглядом спеціалістів зможуть проводити хімічні, фізичні та біологічні досліди, викладачі зможуть проводити шкільні уроки чи університетські заняття впродовж усього року.
Де: Центр.

Бюджет: 999 640 грн.**«Канатна дорога через Тернопільське озеро»**

Автор: Христина Циквас.
Ми пропонуємо створити канатну дорогу розважально-екстремального призначення. Цей новий вид транспорту сполучатиме «Циганку» з «Дальнім» пляжем та даст змогу спробувати покататися на вейк-борді, водних лижах, тарілках. Таким чином ми залучимо велику кількість дітей, молоді і туристів до регіону, а Тернопіль матиме змогу стати столицею екстремальних розваг на воді.
Де: Циганська гора.

Бюджет: 987 969 грн.**«Центр підготовки волонтерів»**

Автор: Зоряна Сенчишин.
Останнім часом волонтерський рух пішов на спад, тож йому потрібен додатковий імпульс для розвитку. Таким імпульсом може стати створення центру підготовки волонтерів, в якому охочі зможуть здобути навички допомоги соціально незахищеним верствам населення та долікарської допомоги.

Бюджет: 234 468 грн.**«Покращення умов надання послуг громадянам, які змінюють реєстрацію»**

Автор: Марина Кузнецова.
Проект спрямований на розширення можливостей з прийому громадян та надання якісних, комфортних та максимально швидких адміністративних послуг. У той же час забезпечення обладнанням дозволить спростити процедуру реєстрації місця проживання тернополян.
Де: парк ім. Т. Шевченка, 1.

Бюджет: 645 100 грн.**«Універсальний спортивний майданчик на вул. Новий Світ, на території ЗОШ №2»**

Автор: Олег Нітка.
На території мікрорайону «Новий Світ» немає жодного спортивного майданчика для ігор видів спорту. Стадіон ЗОШ №2 – у незадовільному стані. Універсальний спортивний майданчик на вул. Новий Світ, на території ЗОШ №2, для заняття футболом, волейболом, баскетболом і тенісом вирішить цю проблему.
Де: вул. Новий Світ, 9.

Бюджет: 998 120 грн.**«Безкоштовна підготовка малозабезпечених старшокласників до ЗНО «ЗНО для всіх»**

Автор: Володимир Бобко.
Результати ЗНО визначають можливість школярів обрати ті чи інші ВНЗ. Складається ситуація, що замість навчання в школі старшокласники ходять на додаткові заняття до репетиторів. Проте не у всіх є така можливість, адже послуги репетиторів дорогі. Таким чином малозабезпеченим дітям можуть допомогти у підготовці репетитори-волонтери.
Де: вул. Князя Острозького, 32.

Бюджет: 399 060 грн.

ДЕ ОСІДАЮТЬ 40 МЛРД ГРН СУБСИДІЙ

Гроші ■

Субсидія – це схема заробітку для провладних політических кіл, кажуть місцеві фахівці. Адже більшість субсидійних грошей отримують компанії олігархів, які постачають енергоносії. Субсидія – безальтернативний шлях для економіки нашої країни

ВІТАЛІЙ ОНИСЬКІВ, 0-63-822-77-88,
 ONYSKIV.VITALIY@GMAIL.COM

Сьогодні наше політики активно розвивають систему субсидіювання населення. Втім, незважаючи на популярність субсидій у нашій державі, у Бюджетному кодексі України немає визначення цього поняття.

За словами чиновників, субсидія – це фінансова допомога населенню від держави, яку виплачують за рахунок бюджетних коштів. Проте незалежні економічні фахівці іншої думки. Вони розповіли «RIA плюс», кому вигідні субсидіювання населення і хто на цьому заробляє.

Щоб заспокоїти населення

– Субсидія є характерним явищем для слабкої економіки та низького рівня життя населення. Її часто використовують як засіб зняття соціальної напруги, – розповідає економічний фахівець Віталій Кудлак. – Простіше кажучи, субсидія – це відкуп, який сплачує влада населеню за неефективне управління економікою.

Справжній бум субсидіювання розпочався із різким зростанням цін на комунальні послуги. Науковець каже, що це непопулярне рішення чиновників відкладали роками, якщо не десятиліттями, і лише під тиском уряд Яценюка був змушений піти на цей крок. Для зменшення соціальних шоків реорганізували та розширили існуючу систему субсидій. На перший погляд, це благородна мета, але на практиці не все так однозначно.

Витрати для Держбюджету

– Субсидії – це величезні витрати бюджету, – продовжує Віталій Кудлак. – Так, у 2015 році на субсидії зі сплати житлово-комунальних послуг витратили близько 25 млрд грн. У 2016 р. цей показник сягнув позначки 40 млрд грн. Це майже половина загальної суми, що була нарахована населенню за житлово-комунальні послуги за рік. Фактично це 5% Держбюджету. І це при тому, що майже 200

млрд грн, або 40% ВВП України перебуває у тіні.

Експерт наголошує на тому, що субсидії не вирішують проблеми, яка насправді полягає не у високих цінах на енергоресурси, а в низькому рівні доходів населення та низькій енергоефективності ЖКГ. При такій колосальній завантаженості бюджету субсидії не можна розглядати як довгострокову альтернативу.

– Субсидія – це безальтернативний шлях для економіки нашої країни, – каже економіст. – Щорічні суми виділених із бюджету коштів на субсидії тільки зростатимуть. Це у перспективі найближчих років приведе до колапсу національної економіки.

Користають олігархи

Оскільки всі бюджетні кошти від програм субсидій отримують компанії, що надають послуги з постачання енергоносіїв, власниками яких є російські та українські олігархічні клані, то, без сумніву, можна сказати, що субсидія – це схема заробітку для провладних політических кіл, каже економічний фахівець Ігор Качмарський.

– Формально бюджетні гроши ніхто не краде. Проте певні особи на схемі «субсидія» досить серйозно збагачуються, – каже він.

Фахівець додає, що державні кошти, які уряд виділяє на субсидії, проходять через мережу підприємств, якими володіють олігархи і на рахунках яких осідають субсидійні гроші. Ця мережа збудована лише з однією метою – викачування грошей із Держбюджету України, тобто з кишень громадян.

Приховані підтримка монополіста

– Після подій 2014 року нове керівництво уряду на чолі з паном Яценюком таки наважилося підняти ціни на енергоносії, що

одразу ж призвело до росту цін на комуналку, – каже фахівець Віталій Левицький. – За короткий час ціни на житлово-комунальні послуги сягнули рівня, до якого не змогла дотягнутися більшість українських сімей.

У той же час, продовжує він, урядовці пропонують субсидію як панацею для громадян країни. Однак механізм адресної державної допомоги перетворився на приховану схему підтримки монополіста – «Нафтогазу» – на шкоду Держбюджету. Більше того, багато підприємств олігархів також почали користати з держкazni.

– Субсидійні гроші уряд виділяє як субвенцію Держбюджету місцевим бюджетам, а осідають вони у постачальників енергоносіїв. Тобто на рахунках в облгазах та обленерго, оминаючи місцеві бюджети, – коментує Віталій Левицький.

Існує ще одна проблема із системою субсидій, наголошує фахівець.

– У комунальних підприємств відсутній механізм освоєння субсидійних коштів, – каже він. – Тобто де-юре гроші є, а де-факто їх не можна використати ні на зарплати працівникам, ні на закупівлі необхідної техніки.

Марнотратство енергоносіїв

Віталій Левицький каже, що сьогодні механізм субсидіювання спотворений нашими чиновниками.

– Для того, аби врегулювати ситуацію, урядовцям потрібно якнайшвидше відмовитися від субсидій, – додає пан Левицький. – Адже цей механізм не допомагає громадянам вирішити проблему, а ще більше її загострює, тому що

де осідають субсидійні гроші

Журналіст-розслідувач видання «Наши гроші» Юрій Ніколов з'ясував, що контрольні пакети більшості українських обленерго давно вже перебувають у руках російських та українських олігархів. Зокрема, у руках Рината Ахметова, Ігоря Коломийського, росіяніна Костянтина Григорішина, братів Ігоря та Григорія Суркісів, Сергія Льовочкіна та Юрія Бойка.

Як зазначив журналіст «Наших грошей», контрольні пакети «Тернопільобленерго», «Хмельницькобленерго», «Черкасиобленерго»,

«Харківобленерго», «Запоріжжяобленерго» і «Миколаївобленерго» поки що належать державі. Однак їх уже готовують до приватизації.

Щодо облгазів, то журналіст «RIA плюс» з'ясував, хто є засновником та керівником цих газових компаній на Тернопіллі. Він дослідив, що лише на рівні нашої області співпрацює газова мережа підприємств, у якій пов'язані бізнес-інтереси групи братів Суркісів, колишніх регіоналів, ющенківців, бютівців та інших політичних персонажів, які без зайвих проблем спільно ведуть свій бізнес.

ПЕРЕВІРЕНІ КВАРТИРИ

Інспектор RIA особисто фотографує квартиру та перевіряє ціну, місцезнаходження, поверх та стан ремонту.

Викликайте Інспектора RIA (067) 431 54 92

dom

RIA
.com

3 кімнатна, Східний

1 432 292 грн./55 000 у.о.
площа: 75/56/12 м²
поверх: 1/10, цегла

Власник: Lo., підігрів підлоги, котел Ariston.

Андрій
(099) 176-28-63

1 кімнатна, Старий парк

716 146 грн./27 500 у.о.
площа: 38/-/8.3 м²
поверх: 6/7, цегла

Свіжий ремонт, ніхто не жив, меблі. Все зроблено в зв'язку з відходом.

Микола
(068) 851-90-41

1 кімнатна, Дружба

959 400 грн./36 900 у.о.
площа: 43/19/10 м²
поверх: 7/10, цегла

В новозбудованому 1-під'їзд буд., дорогий ремонт, і/о, тепла підлога. 5 хв. ходьби до садочку та школи.

Михайло
(097) 661-42-47

3 кімнатна, Цукровий завод

989 583 грн./38 000 у.о.
площа: 64/40/9 м²
поверх: 1/5, цегла

Чешка в Ід. стані, котел Вайлант, пл. вікна, тепла підлога в кухні.

Слава
(097) 212-24-47

2 кімнатна, Дружба

976 563 грн./37 500 у.о.
площа: 68/61.2/16 м²
поверх: 3/5, цегла

Терміново. Без торгу. Безхомісніх (ід власника). Квартира в новобудові. З індивідуальним опаленням.

Володимир
(097) 798-28-14

1 кімнатна, Бам

494 792 грн./19 000 у.о.
площа: 29/14/10 м²
поверх: 9/9, цегла

Новобудова. Повноцінна висота. Е/р, індоп., тепла підл., не кутова.

Віктор
(097) 907-77-09

5 кімнатна, Новий світ

2 526 042 грн./97 000 у.о.
площа: 160/-/33 м²
поверх: 9/10, цегла

Інд. о., тепла підлога, охоронна система. Поряд з школою, дитячими садочками, магазинами, зупинкою.

Андрій
(067) 781-57-25

1 кімнатна, Новий світ

494 766 грн./20 500 у.о.
площа: 40.6/18/13 м²
поверх: 1/2, цегла

Однокімнатна квартира з гарним ремонтом.

Наталя
(097) 161-70-72

2 кімнатна, Центр

1 770 834 грн./70 000 у.о.
площа: 67/33 м²/-

поверх: 2/10, цегла

Кухня-студіо. Сучасний, дорогий ремонт. Кухня з меблями і технікою Bosch. Котел Vasix.

Богдан
(067) 672-91-25

1 кімнатна, Новий світ

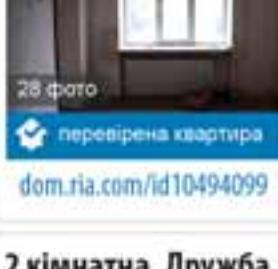
494 766 грн./18 999 у.о.
площа: 47/47 м²

поверх: 1/10, цегла

Терміново! Продаетсяся 1 кімнатна сирі квартира. Будинок - елітна новобудова над озером.

Борис
(067) 439-73-30

2 кімнатна, Дружба

520 833 грн./20 000 у.о.
площа: 51/33/9 м²

поверх: 1/5, цегла

М/п вікна, стільки, штукатурка свіж. Натяжні стелі. Не кутова. Терміновий продаж!

Наталя
(096) 957-05-06

2 кімнатна, Східний

1 093 750 грн./42 000 у.о.
площа: 56/31/9.1 м²

поверх: 1/10, цегла

Підігрів підлоги по всій квартирі, інд. опалення, меблі, сантехніка і техніка входить в ціну.

Андрій
(099) 176-28-63

2 кімнатна, Центр

859 375 грн./33 000 у.о.
площа: 62.63 м²/-

поверх: 7/9, моноліт

Новий будинок, роздільні кімнати.

Лілія
(097) 225-77-39

2 кімнатна, Центр

468 750 грн./18 000 у.о.
площа: 46.5/29/6.4 м²

поверх: 1/1, цегла

Окр. хід, прохідні кімнати, туалет на підвір'ї, холод. води, вел. кладовища, підваль. Мож. обмін на 1-ну квартиру.

Наталія
(096) 435-37-49

3 кімнатна, Бам

1 171 875 грн./45 000 у.о.
площа: 90/55/12 м²

поверх: 5/10, цегла

Інд. о. Металласт. вікна. Брон. двері. Тепла підлога. Заок. подін. Кладовища. Сан. в. роздільний. Готові документи.

Іван
(067) 368-05-23

45

перевірені квартири Тернополя на DOM.RIA.com

Агентства нерухомості Тернополя, в яких з перевірені квартири на DOM.RIA:

«Альянс», «BICOH», «Фіеста»

ЧИМ ТА ЯК ГОДУЮТЬ ДІТЕЙ У ШКОЛАХ

Їжа ■ Ситно та смачно — так переважно відгукуються тернополяни про страви у шкільних їдачах. Якщо ж вони не подобаються, то батьки дають обід дітям із дому. У Держпродспоживслужбу скарг на шкільні харчі цьогоріч ще не надходило

СВІТЛНА ГРИВАС, 0-96-709-74-60,
 SVITLANA.GRUVAS@GMAIL.COM

Харчування у школах має відповісти примірному двотижневому меню, затвердженому у Держпродспоживслужбі. Утім, якщо підприємець і відхиляється від норми, то карати його нікому — на перевірки діє мораторій. Тож, аби змінити ситуацію, батькам слід брати справу у свої руки.

Для цього їм потрібно написати заяву з проханням провести перевірку. Якщо служба отримає дозвіл зі столиці, то виrushить із перевіркою на харчоблок, розповідають фахівці.

Відгуки — позитивні

Тернополяни здебільшого задоволені якістю харчування у тернопільських школах. Кажуть, що годують там смачно і ситно. Адже підприємці, які виграли тендери конкурси й орендують приміщення їдачень, зацікавлені у хорошій роботі та відгуках. Коштує дитячий обід 10-14 грн.

— Моя дитина навчається у Школі мистецтв, там їдачні немає. Діти за договором харчуються у школі №24, — розповідає тернополянка Надія Прийдун. — Обіди смачні. За 12 гривень дитина отримує перше, друге і чай. Дитині подобається. Зрештою, це ж звичайна їдачня, тож вимагати від неї чогось надзвичайного неможна.

Позитивно відгукуються тернополяни про харчування у центральних школах. Тут, як відомо, можуть харчуватись і дорослі. Тож в обідню пору під шкільними їдачами у чергі шикуються офісні працівники центральної частини міста, студенти.

Зокрема, люди задоволені їдачною в Українській гімназії Франка.

— Там годують нормально. Дитина на перерви мік уроками може добре поїсти, ціни помірні, готовують нормально, — пишуть у відгуках читачі на сайті 20minut.ua. — Туди багато людей ходять

Степан Дідуник, учень 2-ї школи, час від часу приходить із мамою обідати у 5-ті, де працює його бабуся — Галина Гаргур. Жінка каже, що її внукові до смаку страви з меню обох шкіл

обідати. Хоч минулого року були відгуки, що там «отстой». Я розумію, для тих, хто в кабаках звик харчуватись, там не комільфо зовсім. А для дітей, студентів, тих, хто хоче поїсти чи перекусити, там є перше, друге і компот з булочкою.

Великі черги — і у їдачні школи №5.

— Борщі, супи, картопля, каша, макарони, оладки, сирники власного приготування — усе смачно і недорого, — ділиться враженнями вчитель образотворчого мистецтва Галина Гаргур. — Є навіть власна випічка. Доступні ціни, великий вибір. Ось мій онук, хоч і вчиться в іншій школі, обідати приходить сюди.

До слова, попри захоплення тернополян тим, що пообідати у шкільній їдачні можна і дорослим, є противники такої можливості. Мовляв, на що дивиться санстанція і чи не гайдко, що сторонні люди потрапляють на територію шкільної їдачні, користуються тими ж, що й діти, ложками і виделками.

Від обіду відмовились

Тернопільські батьки розпиту-

ють, чим годуватимуть їхніх діток у школах кожного дня. Утім, примірне меню знають.

— Моя донька не з тих, кого можна нагодувати будь-якою, навіть домашньою їжею, — каже тернополянка Ольга Басюк. — Окрім того, має проблеми з підшлунковою. Кілька разів ми мали не дуже хороши наслідки після шкільного

що її дитина не ходить у їдачні. Мовляв, псувати собі нерви скандалами зайвий раз вона не має бажання. Адже, скільки чула про сварки у навчальних закладах, вони завжди закінчувалися однаково: проти однієї мами-бунтарки виступало 10 мам із протилежною думкою.

— Знаю, що навіть деякі першо-

Тетяна Мандрик не виключає, що підприємці можуть відхилятись від примірного меню. Але Держпродспоживслужба важелів впливу на це не має, оскільки планових перевірок не проводить

обіду за 10 гривень. Тож відмовились від цього. Приміром, якось на обід були пельмені, посипані приправою «Мівіна», чи, як писало у меню, — вареники з м'ясом. Дитині було зле після такого обіду. Класний керівник пояснила, що є можливість замінити страву із меню, якщо щось не подобається. Але ж звідки діти знають, що можна, а що не можна? Словом, твої діти — твої проблеми. Решті до них байдуже.

Тож тернополянка вирішила,

класники відмовлялись від обіду, — додає вона. — Деяким просто страви не подобаються. Приміром, вермішель, затерта сиром. Сумніваюсь, що це сир, швидше сирний продукт.

Меню затверджує колишня СЕС

Чи можуть дорослі харчуватись у шкільних їдачах і хто відповідає за якість харчування там, ми запитали у міському управлінні Держпродспоживслужби.

— Харчоблок не є режимним закладом, куди не можна допускати сторінніх, — роз'яснює головний спеціаліст міського управління Держпродспоживслужби Тетяна Мандрик (раніше головний спеціаліст Тернопільського міського управління Головного управління Держсанепідслужби в області — прим. ред.). — Це є заклад громадського харчування. Відповідно, там можуть харчуватись і інші особи. Ну, звичайно, що це має бути не на шкоду дітям. Можливо, краще це робити тоді, коли діти перебувають на уроках. Але це питання має регулювати підприємець, який займається харчуванням у конкретній школі, та адміністрація закладу.

Загалом харчування у шкільних їдачах відбувається відповідно до наказів, розпоряджень Міністерства, МОЗ. Що ж саме має бути на столах у діток, а чого не має бути, прописано у Наказі №620 від 15.08.2006 р. «Інструкція щодо організації харчування учнів у дошкільних, загальноосвітніх та пошкільних навчальних закладах».

— Харчування учнів у школах повинно відбуватись відповідно до двотижневого примірного меню, яке погоджене нашою службою, — продовжує Тетяна Мандрик. — І пельменів, я вас запевняю, у цьому меню нема. Ні власного приготування, ні напівфабрикатів. Є вареники з м'ясом. Пельмені готують із сирого м'яса, а вареники — із вареного. Тобто йдеться про подвійну термічну обробку.

Утім, пані Мандрик не виключає, що підприємці можуть відхилятись від затвердженого меню. А їхня служба наразі важелів впливу на це не має, оскільки планових перевірок не проводить. На планові перевірки — мораторій.

— Приміром, вермішель, затерта сиром, у меню є, — додає співрозмовниця. — Якщо ж хтось використовує сирний продукт, то це вже є порушенням.

Тож якщо виникають претензії, батьки можуть звернутись із заявою до міського управління Держпродспоживслужби. Якщо служба отримає дозвіл із Києва, то зможе вирушити на перевірку. Телефон управління — 52-10-40. До слова, скарг на погане харчування у шкільних їдачах цьогоріч ще не було.

Їдачня, якщо все свіже і смачне, — найкращий варіант

СВІТЛНА ГРИВАС, 0-96-709-74-60,
 SVITLANA.GRUVAS@GMAIL.COM

Шкільна їдачня — це найкращий варіант харчування для школяра. Адже готують там відповідно до затвердженого фахівцями меню, у яке закладені сезонні продукти, та згідно з типом навчального закладу, каже лікар-дієтолог.

У це меню входять овочі, перші страви, тефтели, макарони відважені з м'ясною підливкою та інше.

— Якщо усе свіженьке, приготовлене у відповідних умовах, то це найкращий варіант харчування для учня, — каже лікар-дієтолог Наталія Суслова. — Це набагато краще, аніж похапцем з'єсти щось

куплене. Зараз, до слова, в деяких українських школах скорочують харчування, залишаючи його лише для першокласників. Або ж закривають харчоблоки, переводячи дітей на «сухий корм»: випічку, солодощі. У такому випадку у батьків виникає проблема, і не тільки матеріального плану. Адже багато дітей не хочуть брати обід із дому, їм незручно перед одно-літками, та й цікавіше вибігати у магазин і купувати щось там.

Тож якщо немає можливості чи бажання харчуватись у шкільній їдачні, батькам слід брати ініціативу у своїх руках. Вони можуть спакувати у школу домашні канапки з вареним м'ясом, овочами,

та фрукти. Може бути домашня випічка із сезонними ягодами, фруктами. Із собою також можна давати компот, відвар, приміром, із шипшини. Останнє, до слова, — хороша альтернатива газованним шкідливим напоям.

— Мама може загорнути м'ясо з овочами у лаваш, зробивши бурітос, — додає вона. — Можна також давати кисломолочні продукти: кефір, йогурт, ряжанку, якщо дитина їх любить. А ще — сирнички чи запіканки з яблуками, сухофруктами. Загалом усе залежить від батьків. Головне, щоб продукти були корисними і свіжими.

Найголовніше, за словами діє-

толога, щоб харчування було збалансованим. Для дітей до 18 років це дуже важливо.

— У раціоні мають бути молоко і кисломолочні продукти. Во-млоко — повноцінне джерело білка, кальцію, легко засвоюється. Якщо немає протипоказів, воно мусить бути у раціоні дитини хоча б в одному із прийомів їжі. Єдине питання — яке це молоко? Тобто чи воно якісне.

На кожну вікову категорію, за словами дієтолога, розрахована певна кількість білків, субпродуктів, кисломолочні, — додає співрозмовниця. — Для того, щоб формувалась повноцінна нервова система, мають бути фосфоріліди. Вони є у вершковому маслі, рослинних оліях, горіхах, льоні, рибі, яйцях. До 18 років формується кісткова система та опорно-руховий апарат, тому дитині слід давати продукти, багаті кальцієм — кисломолочні, білкову їжу. А також — збагачувати раціон вітаміном Д. Він міститься у продуктах тваринного походження — печінці, стравах із риби, бобах, листкових овочах, зелені.

З ЯКОГО ГАРБУЗА КАША СМАЧНІША

Сезон ■ Запечений скибочками з корицею і цукром, у каші з рисом чи пшоном, натертий у салаті смакує гарбуз тернополянам, які продають цей овоч на тернопільських ринках. А ще з ароматного і солодкого овоча готують вітамінні соки

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
DIANA.OLIINYK@GMAIL.COM

Гарбуз «Арабатський», що виглядає, як великі оранжеві груші, а також помаранчеві скибики ребристих гарбузів сортів «Помсішка», «Мигдалний», «Росіянка» та «Цукерка» вдосталь можна побачити на тернопільських ринках.

Віддають гарбузи на ринку по 7-10 грн за кілограм. Невеличкі скибики чи навіть половинки мальеньких гарбузів можна купити за 5 грн.

До каші — рис або пшоном

Жінки, які продають цей овоч на ринку на вул. Шептицького, навпевнено, що саме з його гарбуза каша смачніша.

— У мене кашовий гарбуз, — каже пані Марія з Теребовлі, яка продає цей овоч у формі грушки.

— Він має солодку й ароматну м'якоть. Я найбільше люблю кашу з рисом. І рецепт можу розказати. Гарбуз треба порізати кубиками. Заливаєте літром води, можна 1,5 літра дати. Залежно, яка кастрюля. Води треба стільки, щоб лише покрила гарбуз. Нехай покипить 10 хвилин на слабкому вогні. Тоді кидаете жменю промитого рису. Солите, і нехай покипить ще 10 хвилин. Вливаєте 3-4 столові ложки олії. Наприкінці, якщо гарбуз не петровився на пюре, його слід пом'ято товкачиком, яким мните картоплю.

Коли подаєте на стіл, додайте трішки меду.

— Мій гарбуз теж кашовий, — каже пані Іванна, яка вирощує ребристі гарбузи поблизу Золочева. — Я і каші з них варю, і в духовці печу. Найбільше смакує, коли спекти гарбуз, нарізаний скибочками, і яблука, посипати все корицею, цукром

чи політи медом.

А пан Ярослав із Великих Гаїв, який теж продає на ринку на Шептицького великі грушовидні гарбузи, каже, що крім каші, готує з них сік.

— Вичавлюю сік за допомогою соковижималки, маю багато гарбузів, — розповідає чоловік. — Частіше роблю сік із самого гарбуза, деколи — з гарбуза і яблук. Гарбуз взагалі можна їсти сирим, до салатів корисно додавати. Нічого більше не додаю, ні меду, ні цукру, ні сметані.

А гарбузову кашу чоловік варить із рисом або пшоном.

— Якщо берете пшоно, то його попередньо треба проварити. Нарізаєте гарбуз кубиками, як вода кипить, солите чи додавте цукор за смаком. Наприкінці додаєте пшоно, яке варилося окремо. Виходить дуже смачна каша, — ділиться досвідом пан Ярослав.

Пиріг із гарбуза без борошна

Тернополянка Наталія Чорна готує різні страви з гарбуза: запікає з курячою печінкою і яблуками, пече солодкі десерти з яскравого оранжевого плода.

«Ось таку смакоту пекла вчора, пиріг гарбузовий, з яблуками, родзинками та сиром, до речі, без жодної ложки борошна», — написала Наталія на своїй сторінці в соцмережах. Жінка охоче ділиться секретами приготування смачних і корисних страв з друзями і роздає рецепти.

— Все дуже просто, — розповідає Наталія. — Беремо півгарбуза, а точніше — 1 кілограм. Ріжемо кубиками й варимо до готовності. Далі зливаемо воду, з охолодженого гарбуза робимо пюре. Додаємо 3-4 ст. л. цукру, 100 г манної крупи, збиваємо блендером і залишаємо на 20 хвилин, щоб манка набухла. Тим

Пан Ярослав із Великих Гаїв каже, що йому смакує свіжий сік із гарбуза, а також каша з пшоном

Для приготування пирога потрібен гарбуз, яблука, родзинки, сир, манка, яйця, цукор, ваніль, кориця, масло і панірувальні сухари

Для приготування смачного супу потрібен солодкий гарбуз, який добре розварюється, а також морква, цибуля, курячий бульйон, сметана, сіль, перець, трішки м'яса курки і зелень

чоловік виклав на своїй сторінці в соцмережах. Цей рецепт вже випробували багато його друзів, усі були задоволені. Дехто викладає фото свого супу, експериментуючи зі складниками, наприклад, замість м'яса курки використали гриби.

Отже, гарбуз порізати кубиками, подрібнити моркву і цибулю. Спочатку в каструлі обсмажити моркву і цибулю, додати порізаний гарбуз і залити половиною об'єму каструлі бульйоном з курки. Коли гарбуз почне розварюватися, додати трішки сметани і протушувати ще 1-2 хвилини. Після цього за смаком додати сіль, перець і збити блендером. Розлити в тарілки, прикрасити зеленню, у центрі тарілки покласти шматочки курки, з якої готували бульйон.

«І все, вуала! Крем-суп із гарбуза готовий. Всім смачного!» — написав Василь Ільчин на своїй сторінці.

У ліки йдуть шкірка, хвостик, м'якоть і зернята

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
DIANA.OLIINYK@GMAIL.COM

З гарбуза можна використати усе — шкірку, хвостик, м'якоть і зернятка. М'якоть корисний у будь-якому вигляді — сирій, варений і навіть заморожений, переконана фітотерапевт «Центру здоров'я» Зоряна Володимир.

— Корисною є шкірка саме з зелених гарбузів, — наголошує фітотерапевт. — Її потрібно висушити і змолоти кавомолкою на порошок. Вживати по півчайної ложки раз на день при набряках серцевого або ниркового походження. Так само використовують і плодоніжки. Їх треба висушити. Але змолоти так не вдається, тож достатньо

подрібнити і заварювати, як чай. Столову ложку сировини залити 0,5 л води і варити 20 хвилин. Чай випити впродовж дня.

М'якоть корисний тим, що має багато вітаміну D, потрібного для зубів, кісток, імунної системи.

— М'якоть називають коморою мікро- та макроелементів, —значає Зоряна Володимир. — Там є багато заліза, фосфору. М'якоть треба багато їсти тим, хто страждає на анемію. А за кількістю провітаміну A гарбуз перевершує моркву та яловичу печінку. Тож його корисно вживати при захворюваннях очей.

Відварений м'якоть дуже хороший при захворюваннях печінки і жовчного міхура. Оскільки гарбуз

має багато пектинів, він знижує рівень холестерину в крові. Тому гарбуз рекомендують при гіпертонії.

— При хронічних закрепах і колітах варений гарбуз бажано вживати по 100-150 г тричі на день упродовж кількох місяців, — радить фітотерапевт. — Його використовують і при захворюваннях нирок як легке сечогінне. Оскільки гарбуз має багато калію, то корисний і при захворюваннях серцево-судинної системи.

У свіжому вигляді м'якоть корисно їсти для покращення травлення у вигляді салатів і соків. Використовують свіжий м'якоть і в косметології — при екземах. Для покращення живлення шкіри

добре робити гарбузові маски.

— Сік варто пити при набряках, — радить Зоряна Володимир. — Це і джерело мікроелементів, позаяк там є калій, і легке сечогінне. Також вважають, що сік має легкий заспокійливий ефект. Але у кого є проблеми з підшлунковою залозою, то свіжий сік може викликати метеоризм. Тож таким людям його на ніч пити не варто.

Зернятка багаті на вітаміни А й Е. Найчастіше їх використовують для лікування простати.

— Корисними є підсушенні, але не смажені зернятка, — пояснює Зоряна Володимир. — Також їх використовують для боротьби з глистами. Людина з такою про-

блемою може їсти підсушенні зернятка або зробити з них молочко: змолоти, розтерти, влити води, процідити і додати ложку меду. Аскариди від гарбуза гинуть. Через годину потрібно дати проносне, щоб не було інтоксикації.

Із зернят роблять ще й олію. У натуральному вигляді вона корисна для чоловіків з проблемами простати. Нею слід заправляти салати, а для жовчогінного ефекту — приймати перед їєю.

Довго зберігати гарбуз можна у сухому приміщенні, наголошує фітотерапевт. Якщо є підвищена вологість, то він починає псуватися. Також м'якоть можна заморожувати у вареному вигляді — він своїх властивостей не втрачає.

НАРОДНИЙ БРЕНД 2016

Обираєш ти - нагороджує

RIA

Найбільше народне голосування розпочалось.
11-й рік поспіль тернополяни обирають свої
улюблени бренди. Проголосуй на сайті

brand.20.ua

Генеральний партнер

ДОБРОБУА
БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ
м. Тернопіль, вул. Тролейбусна, 11д
Ліц. АВ №514481 від 11.05.2014 року. ТОДА

Смачний партнер

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ
М'ЯСОКОМБІНАТ**

Ексклюзивний партнер

**АПТЕКА
РОМАШКА**
БОРИС

Хмільний партнер

**УЛЯНІВСЬКЕ
ПІВОВАРНЯ**

Виграй планшет

Приймає

Garden Hall
Hotel & Restaurant

Офіційний партнер

**СТОМАТОЛОГІЯ
ОЛЕКСЮКА**

Медичний партнер

Oxford MEDICAL
ПРИВАТНЕ САЛОН
МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР
Оксфорд Медікал

Планшет буде
розіграваний серед
усіх голосуючих
на церемонії
нагородження
у грудні

Гарячі ціни тижня

(з 2.11.2016 по 8.11.2016)

КОТЕЛ на дрова

5900 грн.

ТИТАН-24 кВт
сталь - 8 мм
час горіння 8-24 годин

096 377-19-00
050 377-19-00
0352 510-510

Консультації щодо оформлення - БЕЗКОШТОВНО!

* на умовах придбання через Державну програму відшкодування вартості обладнання

ВІКНАР'OFF
МАЙСТЕР ВІНОННОЇ СПРАВИ
ФІРМОВИЙ САЛОН
www.viknaroff.tl.ua
К. Острозького 70,
тел.: (0352) 42-00-52, (097) 909-49-46, (097) 909-49-43
15 квітня, 6 (р-н "Оріон") тел. (0352) 51-19-25, (095) 919-40-34

LWS 3 NEW 1244 грн.
ClassicLine 400 1443 грн.

Вхідні двері MILANO
УКРАЇНСЬКИЙ ВИРОБНИК

Ми пропонуємо:
заливатий віброДвері
викликом заміру додому
доставку дверей
встановлення дверей
швидкість виконання замовлення
довготривалість на товар
висока якість виробів та послуг

м. Тернопіль,
вул. М. Кривоноса, 6
тел.: 53-05-00,
(093) 315-01-65

від **3 000⁰⁰ грн**

Каміни Топки
Мармурові каміни

www.kamin-top.com.ua
ПП «Вершина комфорту»
(0352) 42-05-42, (097) 960-13-66

від **3000⁰⁰ грн**

Двері міжкімнатні
Лінія МДФ
Готовий виріб до 3 тижнів
модель має 3 види дизайну

ДВЕРІ БІЛОРУСІ
м. Тернопіль
вул. 15 квітня, 5а
(«Сільпо», 2 поверх)
(0352) 511-011
(067) 67 41 800
(050) 60 26 100
Формуємо дилерську мережу

1866⁰⁰ грн

КУХНІ від ВИРОБНИКА

KOMANDOR

пр. С. Бандери, 11 б. (зуп. Стадіон)
тел. (067) 340 58 94, (0352) 42 10 07

від **6000⁰⁰ грн м/п**

ТОП-5 КУЛЬТУРНИХ ПОДІЙ ЛИСТОПАДА

«Гніздо горлиці» покажуть
З листопада

Шалені танці від Лілі Ребрик –
у комедії Рея Куні

Арсен Мірзоян готує особливу
програму до ювілею

Ольга Сумська перевтілиться
у Маргариту Булгакова

Сергій Жадан та Собаки
влаштуватимуть потужний концерт

Анонси ■ Листопад у місті буде дуже насиченим – знайдеться розвага на будь-який смак. Дізнайтесь про найяскравіші події разом із сайтом MoeMisto

ЮЛІЯ ДУТКА, 0-96-821-28-76,
IULIA.DUTKA@GMAIL.COM

Масштабний кінофестиваль «Кінохвиля» пройде у Тернополі з 3 до 12 листопада. На глядачів чекає низка кінопоказів, де демонструватимуть тільки українське кіно. Будуть також зустрічі з режисерами, акторами, сценаристами.

Запрошувають і на майстер-класи. Тернополяни першими побачать фільм «Гніздо горлиці» про долі українських заробітчан. Прийматиме усіх кінотеатр «Палац кіно». Детальну програму шукайте на MoeMisto.

Ексцентричну комедію Рея Куні «Олінклюзив або № 13» привезуть зіркові актори. На сцену драмте-

атру вийдуть Володимир Горянський, Олексій Вертинський, Слава Соломка, Ліля Ребрик, Лариса Русак та Максим Максим'юк. Здавалось би, знайомий сюжет: секретарка опозиційної партії та впливовий політик в одному номері. Та коли побачення підходить до кульмінації... коханці знаходять тіло чоловіка. Приходьте та побачте, чим закінчиться ця історія.

Сталевий голос України завітає до Тернополя в межах великого туру до п'ятиріччя творчості. Як стверджує Арсен Мірзоян, п'ять років для артиста на сцені — юний вік, але особистість вже сформована. Співак разом із командою виконає кращі пісні з своїх трьох альбомів. Концерт буде у драмте-

атрі 15 листопада. Ольга Сумська зіграє у лінгварній виставі «Майстер і Маргарита» 18 листопада. Глядачі поринуть у містичне дійство в драмтеатрі. Постановка — це вдало продумані місанси, безліч танців, розкішні костюми та блискуча акторська гра. Театральна версія нічим не поступається оригіналу — це та ж чаклунська чарівна історія. Де купити квитки, дізнайтесь на MoeMisto.

#Психотур Жадана і Собак завітає і до Тернополя. Концерт відомого письменника та його команди буде у барі «Коза» 26 листопада. Тернополян чараватиме голос Сергія Жадана, музика у виконанні духових, ударних,

клавішних та гітари. Більше про подію дивіться на MoeMisto.

Знайшли щось для себе? Досі шукаєте? Зазирніть на сайт MoeMisto, адже вмістити всі цікавинки у ТОП-5 неможливо. У листопаді тернополян чекає нова гра «Ліги сміху», презентація нового альбому композитора-неокласика Єгора Грушіна, прем'єра у театрі і низка гучних кіноновинок.

Хочете дізнатись більше про ці та інші події — тоemisto.ua допоможе вам у цьому. Підпишіться на шотижневу розсилку новин, щоб не пропустити вартого уваги. Знаєте про цікаву подію — поділіться нею з нами через зручне інтуїтивне меню «Додати свою подію» на сайті MoeMisto.

Зaproшуують на змагання

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ, 0-96-915-39-23,
TSEBRIJ@GMAIL.COM

Подолати велодистанцію, смугу перешкод та позмагатися в орієнтуванні на місцевості можна буде на змаганнях у Тернополі.

Турнір осіннього сезону «Серце залізної волі» проведуть 4 грудня. Стартуватимуть учасники на Театральному майдані о 14.00.

— Турнір складатиметься із трьох етапів: велодистанція — 5 км, смуга перешкод — 300 м, топографія — 6 км, — розпові-

дає голова оргкомітету турніру Іван Янюк. — Переможе той, хто першим подолає всі три етапи. Переможців очікують призи від організаторів та спонсорів.

Участь у турнірі «Серце залізної волі» можуть брати хлопці і дівчата, яким 18 і більше років. Обов'язкова умова — потрібно мати велосипед.

Наразі організатори події узгоджують усі технічні моменти. Реєстрація для участі у турнірі розпочнеться тоді, коли остаточно затвердять дистанцію. Тому усім,

кого зацікавила ця подія, радять долучатися до групи «Серце залізної волі» у соцмережі «Фейсбуку» та стежити за її оновленнями. Внесок для гарантії участі становитиме 100 грн.

Нагадаємо, змагання з аматорського тріатлону «Серце залізної волі» провели у Тернополі на початку вересня. Учасникам довелося проплисти двісті метрів, проїхати велосипедом дев'ять кілометрів, а тоді ще й пробігти 4,5 км.

Організатори вирішили продовжувати подібні турніри.

У Тернополі вже відбулися змагання з аматорського тріатлону під брендом «Серце залізної волі»

РЕКЛАМА

укргазбанк
НАЛЕЖИТЬ ДЕРЖАВІ

Спеціально!

До Всесвітнього Дня Заощаджень

Відкрий будь-який вклад
в національній валюті терміном
від 3 до 6 місяців та отримай

до 19%
річних

ВСТИГНИ БУТИ ПЕРШИМ!
КІЛЬКІСТЬ ВКЛАДІВ ОБМежЕНА

www.ukrgasbank.com

Контакт-центр: 0-800-309-000

(зверніться до стикованих телефонів у межах України безкоштовно)

ГІСТЬ ІЗ НІМЕЧЧИНИ: «ТЕРНОПІЛЬ НЕЗРУЧНИЙ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ»

Персона ■ Про своє професійне життя, улюблене хобі, а також перше враження про Україну та українців відомий німецький кухар Фолькер Бухман розповів «RIA плюс» в ексклюзивній розмові

ІРИНА ЧУБАТА, 0-98-586-50-62,
IRYNA.CHUBATA@GMAIL.COM

Шеф-кухар із понад 25-літнім стажем, бізнес-тренер, співласник та менеджер готелю і ресторану, організатор приватних банкетів, а також міжнародний експерт з ресторанного бізнесу. Йдеться про Фолькера Бухмана, який приїджав до Тернополя, щоб допомогти одному із ресторанів налагодити успішну роботу.

Він сидить за столом навпроти — невисокий, худорявлений, стрункий, у сліпучо-бліому кухарському кітелі. Гарно підстижений, із сивиною на скронях, акуратними вусами і борідкою — справжній європеець. Часто усміхається, ввічливий і привітний, має хороше почуття гумору, любить жартувати, у тому числі й над собою. А ще дуже скромний: «Та я звичайна людина», — каже він у відповідь на наше прохання розповісти про себе.

Про кар'єру кухаря

Фолькер Бухман родом із містечка Мъольн поблизу Гамбурга. Там і розпочав свою кар'єру.

— Із 1966 до 1969 року я працював кухарем у Мюнхені, — розповідає він. — У 1972-76 роках навчався у школі бізнес-менеджменту в Гамбурзі, у 1976-80 роках працював у Ратцебурзі, розташованому на мальовничому острові. Кухня ресторану, де я працював, була французькою. Цей ресторан має дві «мішленівські» зірки (ознака відмінної кухні — прим. ред.). Він дуже дорогий. Це улюблене місце багатьох відомих людей — політиків, телезірок.

Із 1981-го упродовж 20 наступних років Фолькер Бухман працював шеф-кухарем ресторану у рідному Мъольні. І водночас був тренером для молодих кухарів.

— Після трьох років навчання на кухаря молоді люди у Німеччині здають тести, — каже експерт. — Саме я їх тестував. Лише після успішної здачі вони можуть працювати кухарями.

У 1999 році Фолькер Бухман із чотирма діловими партнерами купив готель із рестораном.

— Я був менеджером у своєму готелі і шеф-кухарем у його ресторані, — пригадує співлазовник. — Керівником готелю чи ресторану у Німеччині може бути тільки людина зі спеціальною освітою. Якщо власник не має такої освіти, то він наймає менеджера на роботу для керування своїм бізнесом.

У 2012 р. Фолькер Бухман кардинально змінив своє життя.

— Мій лікар сказав мені, що досить так інтенсивно працювати, і я вирішив продати свою частку у бізнесі, — каже він.

Кухар почав працювати у Службі старших експертів — Senior

Experite Service.

У цій організації працюють професіонали у різних галузях: сільському господарстві, нерухомості, промисловості, медицині, ресторанному і готельному бізнесі — які вже вийшли на пенсію, але можуть поділитися своїм успішним досвідом з іншими. Старші експерти допомагають малим і середнім підприємствам налагодити роботу.

Окрім того, фахівець на замовлення організовує приватні банкети.

Про кухню

На питання, чому він став кухарем, Фолькер Бухман відповів дуже коротко.

— Мені це подобалося, скільки себе пам'ятаю, — каже експерт. — Я ніколи не готовав для себе, а завжди для інших людей. А для мене готове дружина.

Улюблених страв у герна Бухмана багато.

— Я дуже люблю яловичі стейки, качку, куряче м'ясо, крабів, рибу, десерти, зокрема морозиво і лимонне парфе, — каже він. — Також дуже люблю готовити дичину.

На свята, зокрема на Різдво, у Німеччині, за словами співлазовника, готовують різдвяну качку, дехто єсть сосиски з картоплею, багато людей роблять фондю. Загалом кожен німецький регіон має традиційну кухню. Наприклад, у Мюнхені популярні білі баварські сосиски, хліб із перепелиними яйцями, свиняча рулька. А на півночі країни — тушкована капуста з сосисками.

Фолькер Бухман вважає, що кожна страва буде смачною, якщо до її приготування доклади трохи зусилля.

— Будь-яку страву щодня треба вдосконалювати, — каже він. — Важливим є і її зовнішній вигляд. Мені подобається, коли страви декорують харчовими квітами. Відвідувач спочатку «їсть» страву очима, тому вона має бути красиво подана. Це вимагає від кухаря креативності. Якщо гостям ресторану сподобається не лише смак страв, а й їхній вигляд, оригінальні подачі, то вони прийдуть сюди знову. Кожен заклад повинен мати свою «родинку».

Експерт має свою думку і щодо того, що треба змінити українським ресторанам, аби покращити сервіс і привабити більше відвідувачів.

— Головна проблема у тому, що меню в українських ресторанах не перекладені англійською. Тому не всі гости зможуть його прочитати. Хоча у Тернополі є багато університетів і багато іноземної молоді вчитися тут. Якщо ви хочете бачити більше туристів, маєте покращити сервіс у ресто-

ІРИНА ЧУБАТА

Фолькер Бухман (68 р.) дуже любить готовити дичину, яку вплюював його собака

міну від Львова, де я теж був. Там офіціанти в ресторанах розмовляють англійською і меню теж продубльоване нею. Тому іноземцю комфортно.

Німецький експерт небагато побачив у Тернополі, бо мало ходив містом — боявся загубитися, тому що не міг прочитати назв вулиць.

— Я плив катером по озеру, але було дуже холодно, — каже він. — Також у вас дуже цікаві церкви. Їздив у Почаїв, але тоді падав дощ і церква була зачинена.

Українці, за словами, герна Бухмана, дуже відрізняються від німців.

— Німці більше сконцентровані на роботі, приділяють їй багато часу, — каже він. — Українці здебільшого не виконують свої обов'язки так, як належить. Окрім того, вони занадто голосно розмовляють. Люди на вулицях виглядають сумними. Таке враження, що у їхньому житті немає радості.

Про політику

На питання про політику Путіна, ситуацію на Сході України і чи говорять про це у німецькому суспільстві, співлазовник відповідає так:

— Я не можу говорити про політику, бо не приїхав сюди, як турист. Я представляю певну організацію, і мені заборонено обговорювати такі теми з журналістами.

Однак ставлення німецького експерта до цього питання стає зрозумілим з його репліки, коли він показує на своєму телефоні фото Почаївської лаври, яку відвідав: «Я дізнався, що це Церква Путіна і грошей, які несуть туди люди, йдуть до Росії... Це божевільно, це жахливо!». Також гість зауважив, що у почаївського настоятеля дуже дорогое авто.

У Фолькера Бухмана є чимало пропозицій, пов'язаних з роботою експерта. Однак від деяких він відмовився з огляду на політику.

— Мене запрошували поїхати експертом в Узбекистан, але я сказав: «Hi!», — каже він, — бо там небезпечно для мене. Загалом це не моя політична система.

Про захоплення

Головні хобі нашого гостя — подорожі, дайвінг і полювання, у тому числі підводне. Дайвінгом і підводним полюванням він займається навіть у Норвегії. Там йому дуже сподобалися страви з риби. А от хрюбачки у фритюрі, які він куштував у Намібії, — не дуже.

Ще одне захоплення нашого гостя — полювання.

— Я полюю зі моїм собакою на качок, диких свиней і лисиць, — каже він. — Собака виганяє лисиць із їхніх нірок. Загалом я маю багато часу, тому можу ходити на полювання щодня.

Також чоловік любить відпочиняти на березі озера. За Мъольном є дуже багато озер. На вікенд гер Бухман разом із дружиною їздить туди велосипедами.

— Моєму собакі дуже подобається плавати в озерах, — усміхається, каже експерт.

Про Україну, українців і Тернопіль

У ролі міжнародного експерта чоловік уже побував в Афри-

facebook

ОЛЕГ ВІТВІЦЬКИЙ,
ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ:

— Тривалий час хіт-парад політичного життя впевнено очолює тема підняття зарплат нардепам. Про неї говорять геть усі. Думки, як прийнято, різni... Наші люди, звичайно, добре розуміють і те, що чи не для 90% нардепів тих «нешчасних» 40 тисяч щомісяця — то, як мовиться, на кишеневкові витрати, адже реальні прибутки олігархів, мільйонерів та корупціонерів, які зібрались під куполом Верховної Ради, вимірюються цифрами із кількома нулями.

Аргументи щодо антикорупційного характеру такого рішення парламенту нагадують спроби прикривати цей сором фіговим листочком, адже у багатьох виникає логічне запитання: чому «боротьбу з корупцією» не почати із підвищення зарплат вчителям чи лікарям?..

Зрештою, дійшло до того, що спікер Андрій Парубій заявив про геройчний намір скасувати прийняте рішення. Мовляв, питання справді не на часі.

Не виключено, що якщо Рада і спроможеться на це то ще добрих тижнів два буде звідусль лунати тема зарплатіади. І саме в цьому контексті напрошується кілька питань «в корінь». А для чого був потрібен весь цей цирк? Чому ніхто не обговорює основні макроекономічні показники головного фіндокумента країни, представлені прем'єром?

Та, мабуть, тому, що всю суспільну увагу «вдало» перенаправили на тему депутатських зарплат. То, може, годі переливати із пустого в порожнє? Давайте говорити не про те, як гаруватимуть ВОНИ, а про те, як будемо жити МИ!

facebook

ІГОР ГОСПОДАРСЬКИЙ,
ЛІКАР, ВІКЛАДАЧ:

— Пригадав старі ЕОМ у батька на роботі в 70-х, які займали кілька кімнат. Величезні ряди металевих шаф, у яких щось гуділо, блимаю, крутилося, пахло озоном і таємницями...

А потім прийшли 80-і, і в Тернополі — вперше в Україні — з'явилися персональні комп'ютери — «Агати». Ми з однокласниками після занять у гімназії бігали у корпус фізмату і годинами гралися у примітивні триколірні ігри, дивувалися... Десь через місяць приїхав з Києва журналіст центральної газети. Він довго ходив навколо комп'ютерів, задумливо тикав у них пальцями і слухав розповіді батька. А потім, взявши до рук гнучкий диск для запису інформації, запитав:

— А наш разговор или целюю статью можна сюда записати?

Батько щось подумки підрахував:

— Сюди можна записати місячну підшивку вашої газети «Правда».

Німа сцена — більше він запитань не ставив))

Ше через рік раптом один із комп'ютерів перестав працювати. Його розбрали і довго проводили діагностику. Висновок був невтішний: згоріло «серце» машини — головна мікросхема-процесор. Але несподіванка трапилася наступного дня, коли один з лаборантів випадково сколупнув з процесора приклесну пластинку... З-під гордого напису «Сделано в СССР» з'явилося: «Made in Japan». Це вже потім я прочитав спогади радянського шпигуна, який третіми країнами доставляв ці крадені у японців процесори до ССРУ й отримав за цю місію державну нагороду.

НАШЕ МІСТО — ТЕРНОПІЛЬ

facebook

ВОЛОДИМИР МОРОЗ,
ЖУРНАЛІСТ:

НАШЕ МІСТО — ТЕРНОПІЛЬ

— В історії було дуже багато такого, що людей збирають до купи, щоб використати їхню працю задурно або майже задурно. Колгосп — це тільки один із прикладів... Але досвід колгоспу з його «один працює — сто лежить» настільки в'ївся у свідомість, що люди просто не розуміють цінності командної роботи. На тлі того, що досі є багато охочих використати

когось у «каманді», відраза до роботи гуртом — очікувана. Очікувано і те, що дуже багато хто намагається використати гурт, аби за перших же результатів вдерти якомога більше.

Дуже помітною є і заздрість: як тільки хтось чогось досягає, починається... У таких умовах важко працювати. Але без роботи в команді, у гурті успіху не буде. Ні в чому.

facebook

АНДРІЙ МЕЛЬНИЧУК,
МАНДРИВНИК:

— З ГЕСами завжди так — спочатку будують одну, зразково-показову. Капарять річку. Так було в Карпатах, мовляв, давайте ми вам забудуємо гесами Чорний Черемош, а те, що ми вже спаскудили Білий Черемош — то «ошибі молодості». А потім кажуть: «Збудуємо ще великих, от з тими все буде добре».

Наступного року в Дністровському каньйоні

збираються збудувати аж шість таких... ГЕСів. За державні гроші. На прикладі зі Збручем видно, як може виглядати Дністер вже наступного року. Головне при тому для забудовників розповідати про «енергонезалежність неньки України». В реалі мова про те, щоб вкрасти гроші з бюджету на побудову ГЕСів і вкрасти гроші з бюджету на «зеленому тарифі».

Тиша саду з каміння

ІГОР ДУДА

Америка — це далеко не завжди бізнес, галас і вогні реклами. Біля входу в одну з американських святынь — Арлінгтонське кладовище — урочиста тиша. Турмобіль з черговою групою екскурсантів щойно рушив асфальтованою доріжкою вгору. Я ж вирішив пройтися всесвітньовідомим пантеоном пішки, сподіваючись якщо не змінити здоров'я, то принаймні зекономити 20 баксів.

Арлінгтон. Територія, що розкинулася на пагорбах над рікою Потомак, стала останнім пристановищем для багатьох визначних американців. Серед інших тут поховані: Вільям Г. Тафт, 27-й президент США; Омар Бредлі, п'ятизірковий генерал армії США; Джордж Маршал, автор знаменитого плану Маршала; Джо Луїс, чемпіон світу з бок-

су у важкій вазі. Усі ці та багато інших персонажів американської історії вшановані невеличкими білим хрестами, що є типовим для американських кладовищ. Тут практично не зустрінеш помпезних монументів, тим більше на Арлінгтоні, де багато хто з похованих —

ними плитами і обтягнутими по периметру масивним ланцюгом майданчик з вічним вогнем виглядає дещо незвично і свідчить про те, що похована тут особа неординарна. Якусь хвилю вдивляється в язик полум'я, а в уяві постають кадри кінохроніки: сонячний день

мав надто багато могутніх ворогів. Настільки могутніх, що ідентифікувати їх не вдалося донині... За декілька метрів — могила сенатора Роберта Кеннеді, який через кілька років розділив долю старшого брата. Вона значно скромніша — хрест і надгробок.

Порив вітру сколихнув полум'я вічного вогню і зашелестів у гілках дерев на схилах гори Верон, на якій відніється будинок Вашингтона — первого президента США. М'яко прошурхотів шинами турмобіль, везучи принищлих екскурсантів. Чути різкий стуктік прикладів карабінів — це настав час зміни варти біля могили Невідомого солдата. Внизу несе свої води Потомак, а у вічирньому Вашингтоні вже загоряються вогні. Життя продовжується. І лише тут, в Арлінгтоні, мовчазні ряди саду з каміння символізують вічний спокій і тишу.

«Сад з каміння — саме така асоціація спадає на думку, коли дивишся на рівні ряди хрестів і плит. І саме так американці називають свої військові цвітарі»

військові. «Сад з каміння» — саме така асоціація спадає на думку, коли дивишся на рівні ряди хрестів і плит. І саме так американці називають свої військові цвітарі.

Проте і серед білокам'яної монотонності є винятки. Після тисяч однотипних хрестів вимощений граніт-

facebook

ОЛЕГ ВІТВІЦЬКИЙ,
ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ:

Колонка
Олександра
ВІЛЬЧИНСЬКОГО

Проблеми росту

Це я про ідею з перейменуванням «Циганки». Після літнього ремонту хтось вирішив, що оскільки колись занедбаний пляж та частина набережної у цьому місці тепер стали аж настільки ошатними, то, може, й «Циганку» спробувати назвати «панянкою» або щось на кшталт цього? Що ж, спробувати можна, але навряд чи приживеться. Це, по-перше. А по-друге, назва «Циганка» склалася історично і вже сама по собі є «родзинкою» нашого міста. Натомість ідея поставити посеред озера червоного кита, який вночі світиться, накопичивши за день енергію від сонця, і навіть пускати струмені-фонтанчики, як це роблять справжні кити, не видається аж такою безглаздою. Це могло б стати новою легендою, навіть якби й простояв він там недовго. Та тільки чи обов'язково робити його червоним? Може, все-таки синім? Втім, і «Циганка», і кит — це швидше вибади, ніж реальні потреби тернополян. Бо, наприклад, ями на вуличці Достоєвського, що на «Дружбі», вже 20 років ніхто не латав, і таких вулиць та вуличок у Тернополі багато. Звичайно, жителі Достоєвського радітуть і реконструкції набережної, радітимуть і китові на озера. Але все одно вважають себе обділеними. Чи проблема цієї вулички у тому, що там переважно приватний сектор і не так вже благо потенційного «електорату»? Хоча їй радість мешканців бульвару Куліша, де «електорату» не бракує, від ремонту виявилася недовою. Знаєте, що зробили доблесні комунальники після того, як я написав про ями на Куліша, 4? Розкопали свіжовствлену плитку навпроти Куліша, 8. Звісно, аж до труб.

Колонка

Ірина
Чуйко

Осіннє

Вже й осінь на завершенні, а скільки ще всього запланованого не зроблено. І так щороку, хоч на що-небудь, але чомусь завжди не вистачає часу. То справи нагальні, то негода завадить, то ще якася «франца» вискочить (як інколи любила жартувати моя мама). Відвідати цвінттар у поминальні дні — це діло святе, незалежно навіть від погодних умов. І все частіше ловлю себе на думці, що благо знайомих облич зустрічаю саме на надмогильних світлинах.

Ідути з життя старші, ровесники, молоді й зовсім юні... А так хочеться, щоб саме вони жили і продовжували звершувати добре й потрібні людству справи... Приносять рідні на могилки вже здебільшого живі квіти, такі поменшало того шкідливого штучного сміття. Бізнес квітковий у когось зачах, але деякі підприємливі й нечисті на руку ділки знайшли вихід. Таке здебільшого трапляється навесні, коли люди перед Великодніми святаами намагалися висадити якнайкраще і якнайкращі живі квіти на могилках. А наступного дня, коли хотіли квіти підлити, то не знаходили їх там зовсім або в крашому випадку частково. Навчені гірким досвідом позначали квіти зеленкою чи ще якоюсь фарбою, щоби ніхто не зміг більше їх продати. Це все на тернопільських цвінттарах відбувалося останнім роком, а по селах я таких речей не пригадую. Навіть розповідали, що дехто з такими торгашами з'ясовував стосунки. Я не знаю, як можна навести лад із такого роду злодіями, але, безумовно, мовчати не варто. Може, колись таки подіє на кого потрібно, як і з відкритими люками, що дорогою на Микулинецьке кладовище. Бачила їх уже накритим, щоправда, бетонними кришками.

Місто Далат у південному В'єтнамі, провінція Ламдонг, — одне з найпопулярніших місць серед туристів

Діаспора ■

В'єтнам — країна, яка динамічно розвивається. Від початку нової хвилі еміграції з України наші люди їдуть навіть туди. Хтось шукає високу зарплату, а хтось прагне пожити у кліматі, де немає зими

АРХІВ ОЛЕСІ КРАВЧУК

Олена Дегтяр зі своїми в'єтнамськими учнями, яких навчає англійською мовою

Приблизно 2000 українців проживають у В'єтнамі. З них 140 перебувають на консульськуму обліку, повідомили нам у Посольстві України в цій державі. Офіційна назва країни — Соціалістична Республіка В'єтнам. Більшість із українців проживають у курортних містах, як-от Муйне, Нячанг, Дананг, а також у Ханої та Хошиміні.

— Організацій громада не має, але українці тримаються разом. Спільно святкуємо національні свята, живемо великою родиною, хоча культурного центру у нас немає, — розповідає «RIA плюс» перший секретар з консульських питань Посольства України Денис Михайлук. — У нас невелике Посольство. Але кожен може розраховувати на нашу допомогу і ми також можемо розраховувати на допомогу співвітчизників.

В'єтнам майже удвічі менший за нашу державу, але його населення — понад 90 млн осіб. Про життя українців у цій країні розмовляємо з Оленою Дегтяр. За її словами, точна кількість українських громадян у В'єтнамі невідома. Але їх менше, ніж у сусідньому Таїланді.

— Я живу у місті Хошимін. Тут мені ще не доводилося зустрічатися з великою кількістю українців-експатів. Групи у Facebook на кшталт «Українці у В'єтнамі» немає.

— Чи існує організоване культурне життя українців?
— У мене є сумніви щодо цього. Насправді багато що залежить від Консульства України. У Малайзії, наприклад, консул — дуже активна леді. Тому час від часу там проходили зустрічі і свята за участю діаспори. Про це знали всі українці. Але на гоношую: я живу у Хошиміні, можливо, у столиці щось буває.

— Чому і коли більшість українців виїхали у В'єтнам?
— Не можу відповісти на це запитання. Але якщо брати до уваги росіян, болгар, сербів, то усі шукають вищих зарплат і нових можливостей. А В'єтнам — країн, яка дуже швидко розвивається. До душі приїжджає і м'який клімат. Адже не всім подобається 5-7 місяців снігу, холодного дощу, відсутності сонця, зелені та вітамінів. Тут, у В'єтнамі, є майже усе.

— Чи важко адаптуватися у цій країні?
— До В'єтнаму я 10 років жила в інших країнах азіатського регіону. Тому великої проблеми з адаптацією не було. Та все ж таки Хошимін

здивував: тут взагалі не розвинена система public transportation (громадського транспорту — прим. авт.). Місто, яке більше за Київ у три рази, все ще не має метро. Люди звикли пересуватися на мотоциклах. 7-8 мільйонів мотоциклів на дорозі щодня. Це і проблема з трафіком, і з екологією. Досить важко сприймається відсутність молочних продуктів. Якісні — лише у дорогих магазинах, зазвичай усі — імпортні.

— Як місцеві жителі ставляться до українців? Чи існують стереотипи?
— Дехто з в'єтнамців вчився у наших містах, тому щось про нашу країну вони знають. Але, на жаль, з географією та геополітикою у більшості не дуже.

— Ким працюють українці у В'єтнамі?
— З моїх знайомих двоє — вчителі англійської мови, один — співробітник туристичної компанії. Мое коло знайомств скоріше можна назвати інтернаціональним, ніж українським.

— Чи українці, які приїхали у В'єтнам, планують залишатися

зазавжди?

— З моїх знайомих ніхто назавжди залишається не планує. Комусь потрібно заробити грошей, комусь хочеться бути якнайдалі від українських проблем. Хтось насолоджується кліматом, де не потрібне зимове взуття.

— Чим особлива кухня цієї країни?
— Супи на сіданок, вдень та ввечері. Рис щодня. Основний вид м'яса — свинина, але в'єтнамці також вживають багато морепродуктів. Ніхто не користується сіллю — замість неї додають соєвий соус та чилі. Хоча ні: коли місцеві їдять фрукти, то додають суміш із солі, цукру та чилі. В'єтнамці їдять хліб у вигляді маленьких багетів, з яких роблять сендвіч «бан-мі» з великою кількістю начинок. Смачна, але дуже солодка та міцна кава.

— Чи достатньо тут продуктів, щоб зварити, приміром, борщ і скільки це коштує?
— У В'єтнамі є майже усі продукти, до яких ми звички. Дещо зовсім дешеве. Наприклад, капуста, помідори — по 0,5 долара за кілограм. Дещо дорожче —

кілограм картоплі, починаючи від двох доларів. Ось зі сметаною проблеми, її можна купити лише у спеціальних магазинах, яких небагато.

Борщ я готову час від часу, але без м'яса — виходить не менш смачно. Потрібно витратити приблизно 3-4 доларів для приготування трьох літрів борщу. Це без сметани.

— Якими є соціальні стандарти і зарплати у В'єтнамі? Скільки можна зекономити щомісяця? Скільки коштує оренда житла?

— Середня зарплата в'єтнамців невелика — 5-6 мільйонів донгів, що становить 220-280 долларів. Але більше половини жителів Хошиміну мають власний бізнес, великий чи маленький. Тому підрахувати важко. Що стосується іноземців, то вони почуються досить вільно, маючи зарплатню у межах 800-900 доларів. Усе залежить від власного розуміння комфорту. Я отримую більше. Оренда маленької сучасної студії у новому будинку, але в районі, де іноземців майже немає, обійтися у 230 доларів. Є можливість відкладати від 500 до 1200 доларів на місяць і витрачати певну суму на життєві потреби та маленькі приємності.

— Скільки коштує віза в цю країну і чи важко туди дістатися?

— Щоб потрапити у В'єтнам як турист, необхідна віза, вартість якої залежить від часу перевітання у країні (30 чи 90 днів), а також від того, чи є віза single або multiple. Single Visa на три місяці коштує 25 доларів. Також потрібне запрошення, яке можна оформити на одному з профільних веб-сайтів, наприклад, на VietnamVisaGo.com. Цей лист зазвичай коштує 15-28 доларів.

— Що знають у В'єтнамі про теперішні події в Україні і як їх тлумачать?

— Як я уже казала, в'єтнамці не дуже знаються на геополітиці. Але багато чули про малайзійський «Бойнг». Тому, коли мене запитують про це, розповідаю усе так, як воно є.

СПИЛКУВАВСЯ ВОЛОДИМИР МОРОЗ,
0-67-307-55-58,
WOLODYMIR.MOROZ@GMAIL.COM

ПРО ЯКІСТЬ ВОДИ «РОЗКАЗУЮТЬ» МІДІЇ

У Польщі є фірми, які займаються очищенням та зарибленням річок. Ось така одна з них представила себе на Міжнародному ярмарку Pol-Eco System 2016

Ежи Шлюсарчик показує, як працює система біомоніторингу. У разі погрішення якості води мідія хвилюється, і це автоматично відображається на діаграмі

Досвід ■ Щоб рятувати та охороняти свої водні ресурси, Україні не треба знову винаходити колесо. Слід просто застрибнути у потяг, що вже рухається, і користуватися європейськими технологіями

ЕВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ, 0-96-915-39-23,
TSEBRIJ@GMAIL.COM

— У Польщі навряд чи може статися, що хтось викине щось до річки і це залишиться непоміченим, — каже голова Воєводського фонду охорони довкілля і водного господарства в Ольштині Адам Кшиськів.

Нині Польща може похвалитися чистими річками, озерами і

якісною водою, яка тече із кранів. Важливу роль у збереженні водних ресурсів, кажуть тамешні фахівці, відіграє висока екологічна свідомість громадян, хороше фінансування екології та технології. Про те, як покращувати якість води, ми говорили з польськими фахівцями під час Міжнародного конгресу охорони навколошного природного середовища Envicon, який відбувся у Познані.

До речі, прогрес у захисті довкілля в Україні відзначив керів-

Очильні споруди

— Я пам'ятаю той час, коли до Вісли не можна було навіті підійти, бо смерділо. Люди уникали таких місць. Сьогодні там наявіть купаються, бо чисто, — каже Казімеж Куйда. — Я пам'ятаю також, коли вода з кранів у Варшаві також смерділа. А сьогодні її можна пити. Тому, що у справі охорони водного середовища зроблено дуже багато, збудовано чимало очисних споруд. Деякі профінансовані через воєводські фонди, деякі — через національні, деякі — спільними зусиллями. Тож можна з упевненістю сказати, що водні ресурси на території Польщі є чистими. Але не можемо поставити таких кордонів на воді з Україною та Білоруссю.

До речі, прогрес у захисті до-

відділу Генеральної дирекції Єврокомісії навколошнього природного середовища Джордж Кремліс.

— Нешодавно Україна ухвалила два важливих закони, що допоможуть захищати довкілля і розвивати хороші стосунки з сусідніми країнами, — каже він. — Ще одне велике досягнення — Водний кодекс. Правильне використання водних ресурсів сприятиме тому, що в українців з'явиться якісна питна вода. Втім, на мою думку, незважаючи на позитивні зрушення, Україна досі не відповідає стандартам ЄС. Але вам не потрібно знову винаходити колесо. Треба застрибнути у потяг, що рухається, і користуватися найкращими євротехнологіями.

Менше хімії

Шлях змін у Польщі був непростим, траплялося багато помилок. Але сьогодні системі охорони природи є багато позитивних результатів, — розповідає віце-міністр охорони навколошнього природного середовища Республіки Польща Славомір Мазурек.

— Найперше, що потрібно зробити, — це діагноз ситуації, розроблення стратегії, що робити і як, а також фінансування та інвестиційна політика, — радить він. — Треба враховувати той момент, що природа має здатність до самоочищення, якщо ми не губимо її. Дуже велике значення має культура поводження із природним середовищем. Приміром, потрібні зміни у технології виготовлення пральних порошків та іншої хімії, яка потім йде у воду. Бо треба враховувати, що хімічні засоби шкодять і природі, і людині. Ми не збуємо справжньою демократії, якщо не будемо цінувати людину і ставити її на головне місце. Бо головне не лише те,

щоб було здоровим середовище, а щоб людина в тому середовищі почувалася гідно і щоб було гідне ставлення до неї з боку держави.

Допомагають мідії

У Польщі є багато приватних компаній, які займаються моніторингом якості питної води, очищенням рік, зарибленням. Приміром, фірма Prote проводить біомоніторинг — відстежує якість питної води за допомогою мідій. Адже вони дуже чутливі до забруднення води і реагують на це. У них спрацьовує захисний ефект — вони закривають мушлі.

— Система перевіряє рівень забруднення води і вказує на токсичність. Використовуючи живі органи, ми бачимо, як вода на них впливає, — розповідає власник компанії Ежи Шлюсарчик. — Коли ми беремо пробу води на вміст шкідливих речових, результат у лабораторії отримуємо упродовж доби. Система працює в режимі онлайн і дає інформацію кожної секунди. Вона показує — добра вода чи ні, перед тим, як та потрапляє у трубопровід. Це означає, що ми знаємо про якість цієї води до того, як вона надіде до населення.

Купують такі системи комунальні підприємства — водоканали, а також приватні підприємства, які відповідають за якість води, що потрапляє до споживачів. Приміром, пивзаводи.

— Коли вода погана, мідії захисяють, тому що захищаються від шкідливого середовища. Система подає інформацію на ваш імейл про те, що потрібно зробити, — пояснює пан Шлюсарчик. — У нас є ще одна система, яка вправляє якість води. Технології очищення води перевірені. Їх використовують у різних країнах понад 30 років. Очищують воду харчовими препаратами.

ДОВІДКА

Про польський досвід у сфері екології читайте у циклі публікацій «RIA плюс». Також звертасямося до читачів: якщо ви маєте позитивний досвід або плануєте втілювати екологічні проекти з енергозбе-

Фахівці з Ольштина рятуватимуть Тернопільський став

Вирішувати складну екологічну ситуацію на Тернопільському ставі нашому місту допомагатимуть фахівці із польського міста Ольштина, в якому є 12 схожих озер.

Дворічну програму, яка по-кликала відновити чистоту водойми і створити інфраструктуру навколо неї, нещодавно затвердили на засіданні виконавчого комітету Тернопільської міськради. Екологи та професори з Польщі запропонували декілька методів очищення та збереження Тернопільського ставу. Сподобався їм і вже розроблений наш проект екологічної стабілізації нашої водойми від науковців педуніверситету.

У серпні в Тернополі побува-ла делегація із Вармінсько-Мазурського університету в складі науковців, які вивчають питання екології водойм, займаються питаннями туристичного обслуговування та водних видів спорту.

— Цей рік ми займатиме-

БЕАТА КОВАЛЬСКА

У польському Ольштині є багато озер, які вирізняються дуже чистою водою та хорошою інфраструктурою

мось виключно плануванням та формуванням кошторису. Наступного, надіюсь, візьмемося до активної фази виконання програми, — повідомляв раніше заступник міського голови Леонід Бицюра.

Загалом програма модернізації Тернопільського ставу розрахована на два роки. Вона має три складові: екологічне очищення ставу, розвиток інфраструктури навколо нього і розвиток водних видів спорту.

ження, переробки та сортування сміття, розведення рідкісних рослин і тварин, звертайтесь у редакцію за телефонами: 43-00-50, 0-96-915-39-23. Ми розповімо про вас у нашій газеті.

ЯК ПРАВИЛЬНО ЩЕПИТИСЯ ВІД ГРИПУ

Важливо ■

Щеплення не повинне відбуватися поспіхом.

Ще півгодини після ін'єкції слід побути під наглядом лікаря. Вакцинація має проходити лише у поліклініці після огляду вашого терапевта чи педіатра

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
DIANA.OLIYNYK@GMAIL.COM

Щепитися від грипу краще було в жовтні, проте вакцин в області досі немає. Утім, медики передкоють, що це можна зробити впродовж усього епідемічного сезону.

Шорічна вакцинація — найефективніший засіб захисту організму від вірусів грипу, визнаний доказовою медициною, вважають у МОЗ України.

Щеплення від грипу є рекомендованим і не входить до календаря обов'язкових щеплень. Вакцину закуповують та розподіляють по аптеках, враховуючи попит попередніх років.

Наразі в Україні зареєстровано дві вакцини для профілактики грипу. Перша — «Ваксігрип». Це спліт-вакцина для профілактики грипу інактивована рідка, сусpenзія для ін'єкцій у попередньо заповнених шприцах із прикріпленою голкою; виробництва «Санофе Пастер С.А.», Франція, заявник «Санофе Пастер С.А.», Франція. Друга — «ДжіСі Флю». Це вакцина для профілактики грипу (розщеплений віріон, інактивований), сусpenзія для ін'єкцій у попередньо наповнених шприцах виробництва «Грін Крос Корпорейшн», Корея, заявник «М.Біотек Лтд», Великобританія, повідомляє сайт Мінохорони здоров'я.

Вакцин ще немає

Ще 18 жовтня МОЗ України оприлюднило інформацію про те, що обидві вакцини проходять контроль якості в Державному експертному центрі, який завершиться у найближчі тижні. Появу вакцин на ринку очікували до кінця жовтня. Такі терміни спричинені датами подачі вакцин на реєстрацію від виробників. МОЗ зі свого боку дотримується необхідних процедур, щоб пересвідчитися у якості вакцин, перш ніж вони потраплять до аптек.

Проте станом на 28 жовтня зазначених вакцин в аптеках Тернополя не було. Коли вони з'являться і скільки коштуватимуть, опитані нами провізори аптек нашого міста повідомили не змогли. Вони лише зазначили, що вакцини від грипу зазвичай

Як можна заразитися вірусом грипу

- Через контакт із зворою людини, коли та розповідає, ческе, кашле
- Задихатися від людей з ознаками грипу на відстані менше 2 метрів

Як запобігти зараженню на грип

- обмежити відстань між великими скрученнями людей
- поки ческе, кашле, кашле, уникніти перетоми
- прикривати ніс і рот при чесанні або кашлі одноразовою серветкою, яку сразу ж після використання викинуті
- не торкатися очей, носа або рота немитими руками
- залишатися від людей з ознаками грипу на відстані не менше 2 метрів
- дотримуватися правил особистої гігієни, часто мити руки з мильом
- часті профілактичні промивання
- уникніти обійм, поцелуй і рукостискання
- дійснити щеплення від грипу

Які ознаки грипу

- різке підвищення температури тіла (понад 38 градусів) без будь-яких супутніх симптомів
- головний біль
- біль у м'язах
- біль у горлі, кашель
- незадихання, захлодження носа
- бліакта і прокос

Для кого грип найнебезпечніший

- діти до 5 років (особливо — діти до 2 років)
- вагітні жінки
- люди віком понад 65 років
- люди з надмірною вагою
- хворі на діабет
- хворі на хронічні сердечно-судинні захворювання
- хворі на хронічні захворювання легенів
- люди з іншими таємними хронічними захворюваннями

Поява будь-яких ознак грипу у цих людей — привід до негайного звернення до лікаря

Професійні групи ризику:

- Медичні працівники
- Вчителі й навчальний
- Продавці
- Водії громадського транспорту
- Усі, хто працюють в багатолюдних місцях

Вакцинація від грипу: ніколи не пізно!

- 1 Вакцинуватися можна впродовж всього сезону, навіть під час епідемії
- 2 Щеплення не ослаблює, а наявні, посилює іздатність організму протистояти грипу
- 3 Вакцинація проводиться після осаду лікаря та його дозволу тільки у лікувальному закладі

Що робити при виявленні ознак грипу?

- Негайно звернутися до лікаря: лікування найефективніше у перші дві доби з часу появи симптомів
- Не займатися самолікуванням, яке може ускладнити стан хворого та його лікування

треба замовляти або безпосередньо в аптекі, або через аптечну довідку конкретної мережі.

Купуючи вакцину, варто мати при собі термосумку чи термопакет. Адже потрібно дотримуватися температурного режиму, поки будете нести вакцину до кабінету щеплень. Її слід зберігати при температурі +6+7°C.

Щепитися можна весь сезон

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у 2016-2017 роках в Україні циркулюватимуть штами грипу A/California/7/2009, A/Hong Kong/4801/2014 та B/Brisbane/60/2008.

ВООЗ прогнозує штами вірусу, проти яких діятимуть вакцини, після аналізу минулорічної циркуляції. Тому вакцина захищає від усіх актуальних штамів, є безпечною та ефективною.

— Грип «Гонконг» раніше уже циркулював в Україні, — розповідає головний позаштатний спеціаліст-інфекціоніст області Олена Герасименко. — Старше покоління ще має імунну пам'ять на цей вірус, а от молодше — ні. Тому бажано вакцинуватися. «Каліфорнія» — це той самий вірус грипу, який був у 2009 році і який забрав в Україні багато життів під час епідемії. Усі три віруси є у вакцинах, які закупляють на цей сезон. Після вакцинації людина матиме захист від грипу A і B.

Результати моніторингу захворюваності на грип і ГРВІ у Тернопільській області свідчать про те, що епідемічна ситуація утримується на рівні сезонної і відповідає середньому показнику осені, не перевищуючи епідпорогу. За 41-й тиждень епідеміологічних спостережень навіть відзначають зниження рівня

захворюваності на 3,4%.

— Центр грипу рекомендував розпочати вакцинацію проти сезонного грипу ще у жовтні, — зазначила Олена Герасименко. — Але цього не можемо зробити, тому що вакцини в Тернопільській області поки що немає. Міністр охорони здоров'я повідомила, що Україна вже закупила 105 тисяч доз вакцин і ще 50 тисяч закуплять додатково.

Пік захворюваності припадає на кінець листопада і грудень, тому краще щепитися від грипу ще в листопаді.

Пік захворюваності припадає на кінець листопада-грудень, тому краще щепитися від грипу ще в листопаді.

Імунітет утворюється через два-три тижні після

вакцинації. Проте медики зазначають,

що можна щепитися і під час епідемії

питися, цей період не є протиказом.

Всупереч поширеному міфу, вакцина не ослаблює, а посилює здатність організму протистояти грипу, йдеться на сайті Мінохорони здоров'я.

Спочатку — до сімейного лікаря

Охочі щепитися насамперед мають звернутися до сімейного лікаря, дітей повинен оглянути педіатр. Медик повинен виміряти температуру, з'ясувати, чи немає протипоказів для введення вакцини та респіраторних проявів, зважити на інші застере-

ження. Якщо лікар вважає, що щепитися можна, то дає направлення. Тоді можна придбати вакцину в аптекі, звернутися у кабінет щеплень поліклініки за місцем проживання. Щеплення можна робити лише в умовах поліклінік. Таких кабінетів в області є 371.

— Охочі щепитися можуть придбати вакцини в аптеках. Вакцина коштуватиме до 200 грн. Лікувальні заклади для захисту медичних працівників закуповують вакцини та проводять щеплення, адже вони входять до груп ризику. Медиків нашого інфекційного відділення після епідемії 2009 року систематично вакцинують, щоб не захворіти на грип і для запобігання ускладненням, — розповідає Олена

організацій, особам, які перебувають у спеціалізованих колективах закритого типу (дитячі будинки, будинки перестарілих).

— Якщо згадати 2009 рік, тоді грип найбільше вражав вагітних, людей із надлишковою вагою, хворих із хронічним обструктивним захворюванням легень і тих, хто мав важку патологію нирок, — пригадує лікар.

— Чим небезпечний грип? Своїми ускладненнями. Насамперед це легеневі ускладнення — пневмонія, бронхіт. Саме пневмонія зумовлює найбільше смертей від грипу. Також небезпечними є ускладнення верхніх дихальних шляхів і ЛОР-органів — отит, синусит, риніт, трахеїт; ускладнення сердцево-судинної системи — міокардит, перикардит; ускладнення нервової системи — менінгіт, менінгоенцефаліт, невралгії, полірадикулоневрити.

Грип часто супроводжується загострінням хронічних захворювань, особливо серед груп ризику — дітей та осіб похилого віку.

Кому не варто

Оскільки вакцина складається з діючої речовини — очищених інактивованих вірусів грипу і допоміжних речовин, то варто зважати на чутливість людини до кожного складника препарату.

— При вакцинації сучасними вакцинами протипоказання вкрай обмежені: алергія до компонентів вакцини, наприклад, до білка курячих яєць, захворювання, що супроводжуються підвищеною температурою тіла. З іншими застереженнями можна ознайомитися в інструкціях до препаратів у розділі «Протипоказання», — зазначила обласний інфекціоніст Олена Герасименко.

ФІЗИК РОДОМ ІЗ ТОВСТОГО

Володимир Кучер — відомий фізик, уродженець теперішнього селища Товсте у Заліщицькому районі

Доля ■

Захищався у Відні, працював у Станиславові, Тернополі, Львові та Кам'янці Подільському уродженець Тернопільщини Володимир Кучер. Уже на початку ХХ століття він писав про квантову механіку і їздив на семінари Макса Планка

ВОЛОДИМИР МОРОЗ, 0-67-307-55-58,
WOLODYMYR.MOROZ@GMAIL.COM

У цій церкві у Товстому, швидше за все, хрестили Володимира Кучера. Храм збудували у 1737 р., а розібрали у 1911-му

ESU.COM.UA

ВІКІПЕДІЯ

РЕТРО НОВИНИ

Краєва хроніка

• У Скалаті в льокалі жидівської віроісповідної громади викрадено контові, касові, цвінтарні та складкові книги й реєстр членів. Слідство виявило, що це сталося на тлі спору між бувшою і теперішньою управою.

«Діло», 21 жовтня 1934 року

Д-р Іван Гринчишин

• Дня 15 жовтня цього року умер у Чорткові адвокат Іван Гринчишин. Уродився він у 1890 р. у селі Дзвинячі повіту Чортків, так що в хвилі смерти скінчив 44 роки життя. Ходив до гімназії в Бучачі й у Львові, потім студіював право у львівському університеті. Служив при Українських Січових Стрільцях. В часі української державності працював у Повіті. Комісаріяті в Чорткові, а відтак в адміністраційнім апараті в Камянці Подільськім. Від 1928 р. вів у Чорткові адвокатську канцелярію... Його смерть, що викликала щирій жаль у всіх, що знали пок. Івана Гринчишина, є великою втратою для всього українського громадянства.

«Діло», 21 жовтня 1934 року

Конекради душегуби

• Зі стайні Михайла Штика в Теребовлі вкрали злодії пару коней. Штик пустився за злодіями в погоню, але один з них вистрілом з револьвера положив його трупом. Повідомлена поліція пустилася за ними в дальшу погоню і дігнала їх аж у Тернополі. Коли злодії зміркували, що грозить їм арештуванням, покинули коні і втікли. Правдоподібно подалися в напрямі Волині.

«Діло», 22 жовтня 1934 року

Найбільший птах на світі

• Тому сто літ прийшла перша вістка, що на Мадагаскарі знайшли величезні птичі яйця. Однаке вчені приняли цю вістку з недовірям. В 1850 р. один капітан привіз до Франції кілька штук тих яєць. Славний французький вчений Жоффруа Ст. Ілер прослідив їх і поставив гіпотезу про існування птаха великанів, для якого придумав наукову назву «епіорнікус»... Кістяки епіорнікуса подибуєть сьогодні частіше, особливо в багністих околицях південного Мадагаскарі...

«Діло», 22 жовтня 1934 року

Засудили гр.-кат. священика

• В тернопільському суді відбулася апеляційна розправа в справі відомих подій в селі Токах повіту Збараж. Цим разом ставав місцевий парох о. Петро Петриця, обвинувачений за заневагу старості і невідповідне поведіння супроти поліциста в службі. Після переведення розправи о. Петрицю засуджено на кару 9-місячного арешту без припинення.

«Діло», 23 жовтня 1934 року

«Редакція «Діла» вітає нашого вченого, якого фейлетони мала частина часто-густо поміщувати, з його п'ятдесятиліттям і складає йому ширі побажання ще далі довго працювати на користь української науки», — так популярна газета галицьких українців відзначала уродженця Тернопільщини фізику Володимира Кучера із ювілеєм у 1935 році.

Цей учений активно друкувався не тільки в наукових виданнях, а й подавав популярні статті у пресу — колись українські дослідники мали з традицією ділитися з громадою тим, що дізнавалися.

«Народився у Тлустім (тепер Товсте — прим. ред.) Заліщицького повіту. Іспит зрілості зложив у державній гімназії в Бучачі 1905 р. У роках 1905–1909 студіював математику і філософію на філософському факультеті Львівського університету. Університетські студії закінчив учительським іспитом з математики і фізики у Львівському університеті 1910 р. та докторатом з теоретичної фізики у Віденському університеті 1915 р. на основі дисертації про тиск випромінювання», — читаємо у «Ділі» про Володимира Кучера.

Але шлях нашого земляка до великої науки не був легким.

теорії металів.

Коли почалася Перша світова війна і росіяни окупували Тернопіль, Володимир Кучер переїхав до Львова, а звідти — у Віденсь. У столиці імперії Габсбургів у 1914–1915 рр. він навчався в Інституті теоретичної фізики і захистив дисертацію на тему «Загальна формула тиску випромінювання».

Спільно з математиком Миколою Чайківським фізик опрацював та видав у 1917 р. «Чотирицифрові таблиці логарифмів і тригонометричних функцій». Коли німецькі війська вибили росіян зі Львова, Володимир Кучер повернувся до столиці Галичини і працював там у гімназіях. 12 жовтня 1918 р. його затвердили приватним доцентом на кафедрі фізики Українського державного університету у Кам'янці-Подільському.

«У 1918 р. покликало його гетьманське міністерство освіти на кафедру теоретичної фізики... Це покликання відновив відтак у 1920 р. міністр народної освіти Української Народної Республіки», — писали у газеті «Діло».

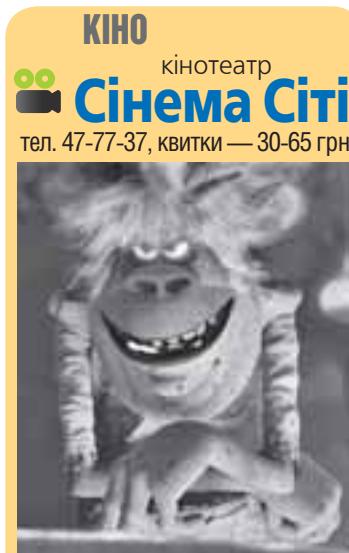
Не поїхав у СРСР

Упродовж 1919 р. Володимир Кучер видрукував три наукові праці і став дійсним членом НТШ.

На початку 1920-х він активно викладав в Українському таємному університеті, бо польська влада не дозволяла українцям створювати свій вищий навчальний заклад.

У 1929–1931 рр. уродженець Тернопільщини проводив наукові в університетах Берліна та Лайпцига. Тодішні українські вчені не нарікали на нібито непосильні вимоги вивчати іноземні мови. У 1909–1940 рр. фізик опублікував понад 40 наукових праць німецькою, польською та українською.

Бував він і в СРСР — на Першому всесоюзному фізичному з'їзді в Одесі. Тоді радянський міністр освіти пропонував Володимиру Кучеру кафедру теоретичної фізики в Київському університеті, але науковець відмовився. Це, імовірно, врятувало його від знищення у числі української інтелігенції наприкінці 1930-х. Коли у 1939-му в Галичину прийшли перші совіти, фізику було вже 54 роки. Він почав працювати у Львівському університеті, торгово-економічній та зооветеринарній академіях. Репресії його вже не зачепили. Фізик родом із Товстого помер 29 серпня 1959 року і похований на Личаківському кладовищі. До слова, його день народження — 18 жовтня за старим стилем і 30 — за новим.

«Тролі»
Анімація, 2 листопада,
поч.— 10.00, 11.50, 13.40,
14.15, 15.30, 17.30, 19.30

«Доктор Стрендж»
Фантастичний екшн,
2 листопада, поч.— 10.00,
12.20, 14.40, 17.00, 18.35,
19.20, 21.40, 22.40, 23.55

«Чунгул»
Трилер, містика, драма,
2 листопада, поч.— 23.55

«Макс Стіл»
Бойовик, пригоди, фантастика, з 3 листопада

«Аудитор»
Бойовик, драма, 2 листопада,
поч.— 11.50, 16.10, 21.30

«Інферно»
Містика, трилер, 2 листопада,
поч.— 0 12.15, 19.20, 23.55

«Джек Річер: Не відступай»
Бойовик, 2 листопада,
поч.— 10.00, 17.00, 21.40

«Микита Кожум'яка»
Анімація, пригоди, сімейний,
2 листопада, поч.— 10.05

кінотеатр
Палац кіно

тел. 52-33-33, квитки — 25 грн

Мультфільм
Або фільм для дітей
на замовлення, 2 листопада,
поч.— 12.45, 14.00

«Жива ватра»
Фільм Остапа Костюка,
2 листопада,
поч.— 15.45, 19.30

Привезуть зіркову комедію

Комедію «№13 чи Олін-клюзів» Рея Куні покажуть на сцені драмтеатру 14 листопада. Початок — о 19.00. Квитки — від 150 грн. У ролях: Олексій Вертина, Слава Соломка, Олександр Папуша, Лілія Ребрик, Володимир Горянський, Макс Максимюк, Лариса Руснак, Віка Білан. Квитки — у касі театру та на concert.ua.

Завітають The Hardkiss

Концерт цього гурту у межах Perfection Tour буде у ПК «Березіль» 2 листопада. Початок — о 19.00. Квитки — 180—550 грн. The Hardkiss влаштують неймовірне шоу у стилі поп-кор, глемрок та електро-поп у комбінації з яскравими образами артистів. Квитки: у касі ПК «Березіль», ЦУМі та на karabas.com.

«Фіолет» із туром True Love

Концерт на підтримку альбому True Love буде у пабі «Хмільне щастя» 12 листопада. Початок — о 19.00. Квитки — 80 грн. Новий альбом — своєрідний експеримент, зовсім новезвучання «Фіолету». В активі гурту — три повноформатники та кілька EP, а ще низка відеокліпів. Квитки — у ЦУМі.

Шалене «Дизель шоу»

Команда гумористів привезе програму «Осень смешно». Концерт буде у ПК «Березіль» 3 листопада. Початок — о 19.00. Квитки — 50—150 грн. «Дизель Шоу» — і актори: Єгор Крутоголов, Олександр Бережок, Євген Сморигін, Олег Іваниця, Яна Глушченко, Вікторія Булітко та Марина Поплавська.

Єгор Грушин презентує альбом

Концерт композитора та піаніста Єгора Грушіна Once буде у філармонії 5 листопада. Початок — о 19.00. Квитки: 80—100 грн. Кожна композиція нової платівки є самодостатньою та розповідає свою історію: є ліричні мелодії, а є драматичні. Квитки — у касі філармонії.

«Майстер і Маргарита»

Легендарну виставу покажуть на сцені драмтеатру 18 листопада. У ролі Маргарити — Ольга Сумська. Початок — о 19.00. Квитки: 100—250 грн. Найвідоміший роман Булгакова ожив на сцені. Продумані мізаңсцени, безліч танців, розкішні костюми полонять глядачів. Квитки — у касі драмтеатру.

КЛУБИ

ALLURE CLUB

просп. Злуки, 45,
тел. 098-757-57-57

Найкращі ведучі

Вечірку "Кращі МС України" проводять щосуботи. На відвідувачів чекають МС з усієї країни, весела атмосфера, хіти та конкурси. Початок — о 22.00. Вхід: для дівчат — 50 грн, для хлопців — 80.

RIVERPOOL CLUB

THE SUBBOTAGE PARTY

Щосуботи клуб запрошує потусуватися під найкращу за останні 30 років музику. До 23.00 — вхід безкоштовний, після 23.00 дівчатам — 40 грн, хлопцям — 80 грн.

Discohouse Friday Night

Щоп'ятниці для тернополян — вечори хаусу та лотерея для перших 99 відвідувачів із призами. До 23.00 — вхід безкоштовний, після 23.00 — дівчатам — 30 грн, хлопцям — 60.

BUNKERMUZ

бульвар ім. Т. Шевченка, 1,
тел. 067-350-22-10

Щосуботи запальні сети готують діј з різних куточків України. Потужні біти та яскраві емоції чекають усіх на вечірці. Щосереди у закладі заточують підбори під запальні ритми латино. Для тернополян — сальса, бачата і меренге. Початок розваг — о 20.00. Приходьте з друзями і заряджайтеся позитивом. Вхід — вільний.

BOMBA, НІЧНИЙ КЛУБ

вул. Братів Гжицьких, 3,
тел. 096-300-11-55.

НОЧІ ФЛІРТУ

Щонеділі — розкіт та запальні вечірки. Вхід для хлопців — від 20 грн, для дівчат — 23.00 — безкоштовно, після 23.00 — від 20 грн.

ФІЛАРМОНІЯ

Запрошують на вечір романсу

Вечір романсу «Струни серця» відбудеться у філармонії 3 листопада. Початок — о 18.30. Виступатимуть: народні артисти України Наталія Лемішка та Любов Ізотова, заслуженні артисти Надія Татарчук та Наталія Бойко, Володимир Шагай, Вадим Дарчук, Оксана Малецька та Наталія Присіч. Квитки — у касі філармонії. Телефони для довідок: 52-61-09 та 25-07-48.

ВИСТАВКИ

«Адаптація»

Живопис Марії Романишин, галерея «Бункермуз»

Портрети

Роботи художниці Ірини Басалиги, краєзнавчий музей

Тарас Шевченко на Тернопільщині

Фондові матеріали до 170-річчя перебування на Тернопільщині, краєзнавчий музей

Іванна Блажкевич

До 130-річчя від дня народження, краєзнавчий музей

«Хвала і честь за мужність та відвагу»

Виставка фондових матеріалів до Дня захисника України та 74-ї річниці утворення УПА, краєзнавчий музей

«Традиційне народне мистецтво Тернопільщини»

Виставка Тернопільського осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України, художній музей

ТЕАТР

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ОБЛАСНИЙ МУЗично-ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ім. Т. ШЕВЧЕНКА

(бульв. Т. Шевченка, 6). Тел. 52-40-66, квитки від 50 до 80 грн, поч.— 17.00

«За крок до тебе»

Ілюзія життя, М. Коляда, 2 листопада

«Смішні гроші»

Комедія, Р. Куни, 5 листопада

«Гуцулка Ксеня»

Музична комедія, Я. Барнич, 6 листопада

«Слава героям»

Героїчна трагікомедія, П. Ар'є, 10 листопада

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ

ТЕАТР АКТОРА ТА ЛЯЛЬКИ

(вул. Січових стрільців, 15).

Тел. 52-49-54, квитки — 20 грн,

поч.— 12.00, 14.30

«Тітка Чарлі»

Комедія, Брэндон Томас, 9 листопада

«Тасмінний гіпопотам»

Музична казка-подорож, В. Лівшиць, 6 листопада

ДОМАШНІ КОВБАСКИ З ЗЕЛЕННЮ У ТАНДИРІ

Смачно ■ «RIA плюс» розповідає про приготування фірмових страв у кафе, барах і ресторанах Тернополя

ІРИНА ЧУБАТА, 098-586-50-62,
IRYNA.CHUBATA@GMAIL.COM

Ароматні страви за грузинськими рецептами, до яких подають традиційні соуси, — родзинка меню «Грузинської кухні», що на Підволочиському шосе.

— Чому у нас саме грузинська кухня? — перепитує шашличник Петро Чава. — Тому що вона цікава. Грузини готовують дуже смачні м'ясні страви зі свинини, баранини, яловичини і домашньої птиці з додаванням різних продуктів, поширеніших тільки на Кавказі.

У меню закладу — кавказькі страви, починаючи від закусок і закінчуючи смаколиками на тандирі.

— Стейки, м'ясні реберця, лю-

ля-кебаб з телятини, купати з зеленню, — перелічує Петро. — Крім того, пропонуємо курку, коропа, скумбрію, запечених на відкритому вогні, а також картоплю з часником. Замість смажених страв у нас великий вибір здорової їжі.

Одна із грузинських страв — купати. У перекладі означає «сосиски». Це ковбаски, які готують зі свинини або із суміші свинини з яловичиною, приправлені прянощами і зернами граната.

— Оболонка купат — тільки натуральна, з кишок, — розповідає чоловік. — На відміну від української домашньої ковбаси, фарш для грузинських ковбасок дрібніший. Туди входять ще й кавказькі прянощі, спешії, зерна граната і

зелень. Нічого більше.

Традиційні купати готують у тандирі.

— Ох і намучились ми з ними, поки вчилися готувати! — пригадує шашличник. — Приблизно тиждень вони в нас не виходили: то забагато начинки і кишка тріскала, то, навпаки, замало начинки, то смак не такий, то ще щось...

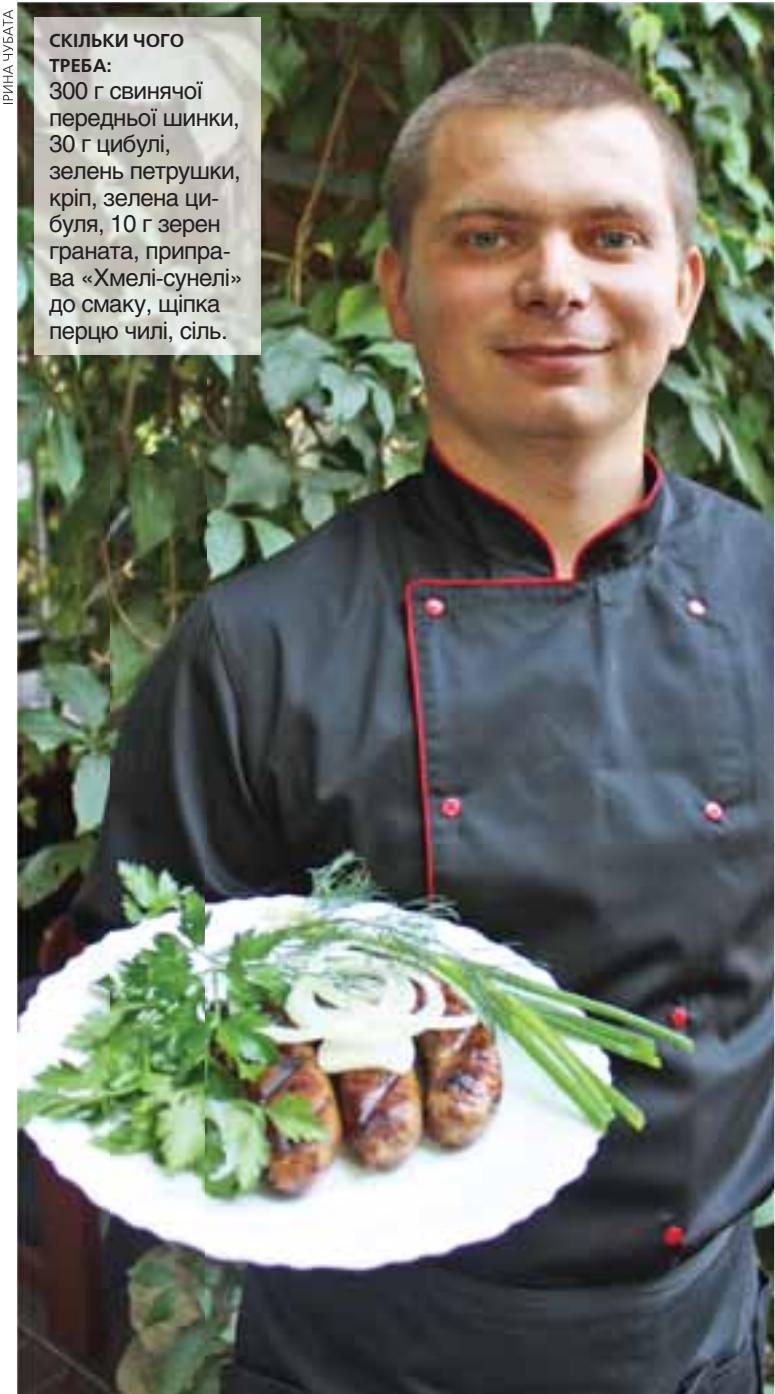
До усіх страв у закладі подають грузинські соуси власного приготування: ткемалі, аджику сацебелі. Також готують перші страви: «Харчо», «Чіхіртма», «Шурпа», салати і закуски.

— Дуже популярними є «Хачапурі», — каже Петро. — Це паляниця з сиром. Сиру у ній вдвічі більше, ніж тіста. Зовні хачапурі нагадують великі ватрушки.

Поки говорили, приготувалися купати і мій співрозмовник запросив їх скуштувати. Подають грузинські ковбаски із зеленню та кільцями цибулі. А особливо добре ця страва йде з терпким грузинським вином.

ІРИНА ЧУБАТА

СКІЛЬКИ ЧОГО ТРЕБА:
300 г свинячої передньої шинки,
30 г цибулі,
зелень петрушки,
кріп, зелена цибуля, 10 г зерен
граната, приправа «Хмелі-сунелі»
до смаку, щіпка
перцю чилі, сіль.

Помити м'ясо, підготувати зелень, приправи та інші необхідні продукти

Зачистити свинину від плівок і сухожиль, пропустити через м'ясорубку

Нарізати цибулю кубиками, додати її, прянощі та зерна граната до фаршу

Натягнути на м'ясорубку підготовлену кишу, витиснути у неї весь фарш

Сформувати ковбаски, викласти підготовлені ковбаски у тандир на решітці

Готувати ковбаски упродовж 10 хвилин, подавати до столу із зеленню і кільцями цибулі

Овочеве різото з гарбузом

200 г м'якоті гарбуза, 1 ст. л. рису, 50 г голландського сиру, 1,2 л м'ясного бульйону, 50 мл білого сухого вина, 50 г вершкового масла, соняшникова олія, сіль мелений перець до смаку. Для декору: невеликий гарбуз «гітара» або 2 маленькі круглі гарбузи.

Рис добре промити, залити водою і дати настоятися 1,5 год. М'якоть гарбуза нарізати шматками та підсмажити на олії. Нарізати цибулю, додати до гарбуза. Далі — рис. Смажити його на слабкому вогні доти, поки не вбере олію. До рису й овочів влити вино і тушкувати, доки вино не випарується. Потім влити черпак гарячого бульйону і тушкувати до випаровув-

вання. Так робити, поки бульйон не скінчиться. Рис весь час помішувати. З останнім черпаком бульйону додати тертий сир, масло, сіль, усе перемішати і зняти з вогню. Накрити страву кришкою і настояти 10-15 хв. Гарбуз розрізати уздовж, вийняти м'якоть, насипати всередину різото. Перш ніж засипати різото, дно та стінки гарбуза вистелити фольгою.

Рецепти від тернополян

ЗАКУСКА З ГАРБУЗОМ, М'ЯСОМ І ПОМИДОРАМИ ВІД ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМЦЯ ОКСАНИ ЗАГУРСЬКОЇ:

— Дуже люблю гарбуз і страви з нього. Тому знаю багато рецептів. Переїписую їх у знайомих, родичів, кумів, шукаю інтернеті. Пропоную один з них.

Для приготування цієї закуски потрібно 1 кг

м'яса або курки, 1 гарбуз середньої величини, 150 г рису, 100 г цибулі, 100 г масла, 3 помідори, сіль, перець за смаком. М'ясо наріжте дрібними шматочками, залийте водою, щоб м'ясо було ледь покрите, закрійте посуд кришкою та тушкуйте до готовності на слабкому вогні. Рис зварити до напівготовності. Дрібно наріжте ци-

булю і спасеруйте у маслі. Гарбуз очистіть і наріжте тонкими скибками. Готове м'ясо змішайте з рисом і цибулею, поперчіть і посоліть за смаком. Потім у глибоку сковороду, змажену маслом, покладіть шар гарбуза, далі — м'ясо з рисом, знову накрійте шаром гарбуза, зверху викидіть кружальця помідорів, вливіть трохи окропу

або соленого бульйону і тушкуйте у духовці під кришкою до готовності гарбуза. Прикрасьте кожну порцію свіжою зеленню, подайте зі сметаною.

Смажені оладки з гарбуза і яблука

400 г гарбуза, 1 яблуко, 2 яйця, 1 скл. борошна, 0,5 скл. кефіру, 2 ст. л. цукру, 3-4 ст. л. олії, кориця, сіль.

Яблуко і гарбуз помити, почистити, вирізати серцевину. Натерти на крупній

терці. Змішати яйця, цукор, сіль, корицю, кефір, додати борошно і змішати. Додати в тісто гарбуз, яблуко і ще раз перемішати. Ложкою викладати оладки на сковороду. Смажити на

слабкому вогні під кришкою з двох боків до готовності. Оладки викласти на паперовий рушник, щоб він ввібрає зайвий жир. Подавати страву гарячими зі сметаною або варенням.

Ваші відгуки про послуги у Тернополі
Тернополян залишили свої відгуки

7735

20.ua

СПОРТИВНІ НОВИНИ

«Галичанка» обіграла Вінницю

• Дві впевнені перемоги над вінницьким «Білозаром» одержала тернопільська «Галичанка» у другому турі жіночої Суперліги з волейболу.

В обох поєдинках, що відбулися 28–28 жовтня у спортивній економічному університету, зафіксували однаковий рахунок на користь тернополянок — 3:0 та 3:0.

Після двох турів в активі тернопільської «Галичанки» — десять набраних очок і друга сходинка у турнірній таблиці. У наступному турі підопічні Віктора Туркули 12 та 13 листопада вдома прийматимуть рівненську «Регіну».

Вшанували героя

• Ювілейний 20-й турнір із баскетболу пам'яті героя пожежної охорони Тернопілля Романа Гравюка завершився у Тернополі 28 жовтня.

Старшокласники мікрорайону «Східний» впродовж п'яти днів змагались за право володити переходним Кубком імені героя-я-вогнеборця. Перемога врешті дісталася баскетболістам із 17-ї школи, друге місце посіли учні 10-ї школи. А старшокласники зі школи № 14 були третіми. Призерів нагородили традиційними кубками та медалями, а також цінними подарунками.

Тернополяни — країні кросі

• Легкоатлети Іван та Наталія Стребкови на чемпіонаті України з легкоатлетичного кросу серед дорослих, молоді, юніорів та юнаків і чемпіонаті України серед ДЮСШ, СДЮШОР здобули дві медалі.

Так, чемпіонкою України серед молоді до 23-х років стала Наталія Стребкова. Дистанцію завдовжки шість кілометрів вона подолала за 22.02 сек. А у бігу на дистанції десять кілометрів серед дорослих із часом 31.39 сек третє місце посів Іван Стребков.

Подружжя Наталія та Іван Стребкови є кандидатами на участь у чемпіонаті Європи з легкоатлетичного кросу, який відбудеться 11 грудня цього року в місті Чіа (Італія).

На трьох — нічия та дві поразки

• У десятому турі аматорського чемпіонату України з футболу, що відбувся 29–30 жовтня, тернопільські команди не вразили результатами.

Нічию здобула тернопільська «Нива», яка вдома приймала «Гірник» із Соснівки. Матч завершився з рахунком 0:0, а «Нива» у другому таймі не реалізувала пенальті.

Синхронних поразок зазнала теребовлянська «Нива» та ФК «Чортків-Педуніверситет». Теребовлянці з рахунком 1:0 програли на виїзді «Оскару» з Підгір'я, а «Чортків» теж на виїзді поступився оржівському «ОДЕКУ» — 2:0.

ФУТЗАЛІСТИ ОТРИМАЛИ НАГОРОДИ І ГОТУЮТЬСЯ ДО НОВОГО СЕЗОНУ**Нагородили ■**

Нагороди за успішний виступ у Тернопільській футзальній лізі нарешті знайшли своїх героїв. Уже незабаром стартує новий сезон турніру

АНДРІЙ ТИХІЙ, 0-97-636-12-34,
ANDRIY.TUKHYI@GMAIL.COM

Вшанування переможців і лауреатів минулого сезону Тернопільської футзальної ліги відбулося у Тернопільському педуніверситеті 28 жовтня.

Нагороди від Обласної федерації футболу отримали призери трьох чемпіонатів — Вищої, Першої та Другої футзальних ліг. Організатори відзначили і кращих гравців у кількох номінаціях. Нагороджували спортсменів голова Обласної федерації футболу Володимир Мариновський та виконуючий обов'язки голови Комітету футзалу в області Дмитро Андрієшин.

— Традиційно усі команди, які стали призерами Тернопільської футзальної ліги, отримали відзнаки, — каже Дмитро Андрієшин. — Ми нагородили команди кубками, медалями та грамотами. Свої індивідуальні призи отримали і кращі гравці. Чемпіоном минулого року у Вищій лізі стала команда «Металіст», яка представляла Тернопілля на Всеукраїнському фіналі. Участь в елітному фіналі

АНДРІЙ ТИХІЙ

Нагороду отримує кращий нападник Вищої футзальної ліги Ігор Бадло

України взяв і срібний призер Вищої ліги «Креатор-Буд».

По завершенні церемонії народження лауреатів минулого сезону відбулася нарада з представниками команд щодо старту нового сезону Тернопільської футзальної ліги. За словами Дмитра Андрієшина, формат змагань суттєвих змін не зазнає. Але завдяки великій кількості охочих, можуть створити додаткову лігу.

— Як і торік, ми будемо проводити три ліги — Вищу, Першу і Другу, — каже керівник Тернопільського футзалу. — Проте дуже багато нових команд хочуть спробувати свої сили у новому

сезоні. Тож на цьому етапі ми розглядаємо ідею створення Третої ліги, або Бізнес-ліги, де б узяли участь комерційні структури міста та області. Кожна ліга складатиметься із команд певного рівня. Адже є як дуже сильні колективи, так і слабші.

Тож найсильніші команди краю гратимуть у Вищій лізі, де буде 12 учасників. А переможці та призери уже традиційно отримають право представляти область на всеукраїнських змаганнях.

Не зміниться цього року і місце проведення ліги. Вища та Перша ліги проводитимуть у спорткомплексі «Політехнік»,

а Другу і, ймовірно, Третю лігу — у Тернопільському фізкультурно-оздоровчому комплексі.

— Наразі ми ще приймаємо заявки від команд, але вже незабаром узгодимо точний склад ліг, — додає Дмитро Андрієшин. — Коли остаточно сформуємо коло учасників, проведемо ще одні збори із представниками команд та визначимось із календарем. Розпочати новий сезон плануємо уже 12 листопада.

Докладну інформацію про проведення Тернопільської футзальної ліги можна отримати у Дмитра Андрієшина за номером 096-662-87-79.

Двічі перемогли і вийшли до фіналу

Спільне фото ветеранів «Креатор-Буду» і донецького «Шахтаря»

АНДРІЙ ТИХІЙ, 0-97-636-12-34,
ANDRIY.TUKHYI@GMAIL.COM

Ветеранска команда «Креатор-Буд» вийшла до фінальної частини Кубка України з футболу серед гравців, яким більше 35-ти років.

У повторному матчі чвертьфінальної стадії наші футболісти 30 жовтня на Тернопільському міському стадіоні приймали донецький «Шахтар». У першій грі на полі донецької команди

у Щасливому, що на Київщині, тернополяни отримали переважну перемогу — 2:4. Вдома наші ветерани теж не залишили жодних шансів «гірникам» — 2:0.

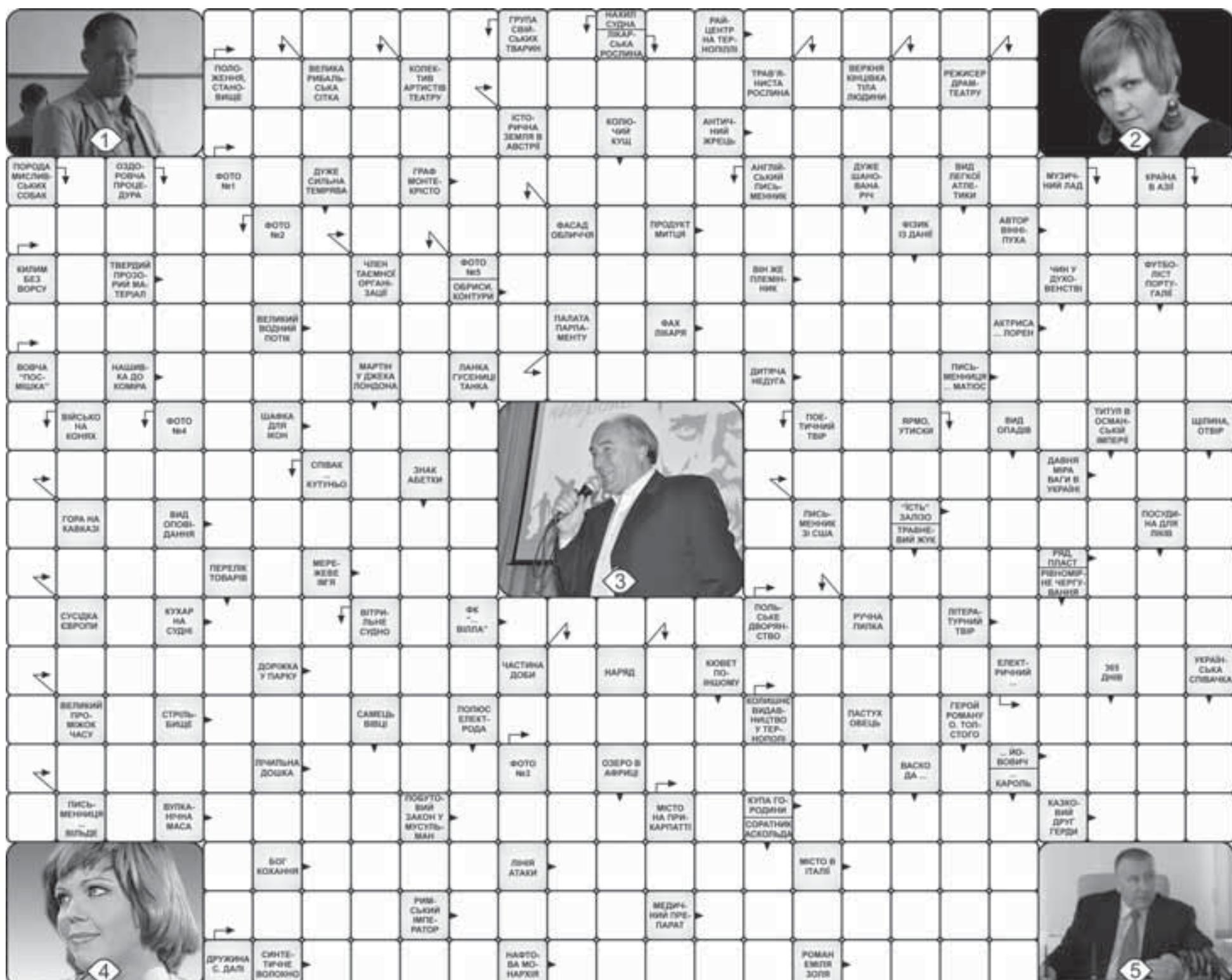
За регламентом ветеранських змагань команди провели два тайми по 40 хвилин. Водночас гравці мали право проводити необмежену кількість замін, навіть зворотніх. У першому таймі глядачі на міському стадіоні голів не побачили. До слова, відвідати матч ветеранів у той день зібра-

лось кілька сотень уболівальників. Але після перерви тернополяни двічі змусили воротаря «Шахтаря» Юрія Вірта діставати м'яч із сітки воріт. Спершу відзначився Андрій Шпак, який забив головою. А потім красивим ударом у дев'ятку відмітився Ігор Панчук.

Відтак за сумою двох матчів тернопільська команда перемогла із загальним рахунком 6:2. Наши земляки представляють Тернопіль на фіналі ветеранського Кубка. Фінальна частина турніру відбу-

деться 5-6 листопада у Кривому Розі. «Креатор-Буд» у фіналі протистоятимуть уманський «Ятрань-80», маріупольський «Іллічівець» та «Гірник» з Кривого Рогу.

Додамо, що у складі обох команд виступило чимало відомих футболістів. До Тернополя у складі «Шахтаря» завітали такі відомі особистості, як Геннадій Зубов, Михайло Старостяк, Юрій Вірт, Геннадій Орбу, Олег Матвеєв, Сергій Попов.

Чоловік зайдов в аптеку:

- Дайте медичний спирт.
- Є рецепт?
- Був би, сам зробив би.

Акція в аптекі: «Тому, хто купить три пачки китайських презервативів, – дитяче брязкальце у подарунок».

Тільки в українських містах біля входу в нічний клуб встановлюють по дві камери. Перша фіксує тих, хто входить до клубу, а друга, добре замаскована, стежить, щоб не почутили першу.

Питання в кросворді: «Тварина, здатна перетворити грілку на прапор». Відповідь – «Туїк».

Лікар – пацієнту:

- Ваші дні вичерпали! Завтра виходите на роботу!

Кабмін схвалив проведення експерименту в трьох областях з непрямої оцінки доходів громадян для призначення соціальної допомоги. Тепер для отримання субсидій необхідно буде надати ходоильник у розгорненому вигляді,

а також ксерокопії продуктів, що є в ньому.

Нарешті в Україні настала справжня демократія: найдрібніший чиновник сам приймає рішення – виконувати йому закон чи не виконувати.

Чоловіку телефонує подруга.

- Так, люба, привіт. Зрозумів. Молодець, я тебе вітаю. Кладе слухавку і дуже сумно каже:

– Ну все! Права отримала...

– Чому ви заправляєте салат «Олів'є» дитячим кремом? – Майонез обличчя гостей подразнює.

Нішо не змусить покупця так швидко покинути магазин, як слова продавця: «Вам чимось допомогти?».

Хочу стільки грошей, щоб купити космічний корабель.

– Навіщо він тобі потрібен?

– Хіба я говорила, що він мені потрібен? Просто я хочу мати стільки грошей.

Один фермер зібрався до міста у справах і каже дружині:

– Сьогодні приде ветеринар і буде запліднювати корів. Щоб ти знала котрих, я у хліві приб'ю цвяхи в балки навпроти корів.

І поїхав. Прийшов ветеринар, жінка повела його в хлів.

– Треба ось цю, цю і цю теплицю! – каже вона.

– Цікаво, а навіщо тут вбито цвях?

– Ну-у, мабуть, щоб ви штани свої повішали...

Виграти за лотерейним квитком автомобіль – це все одно, що за запізничним квитком – поїзд.

Якщо не давати совіті гризти себе, то поступово вона помре з голоду.

Цілувати свою дружину – одне задоволення. Чужу – зовсім інше.

– Дівчино, скажіть, будь ласка, хто вас постриг?

– Майстер.

– Я розумію, що майстер. А за фахом він хто?

Дружина так часто дивиться телевізор, що диктори її вже впізнають.

ВІДПОВІДІ НА СКАНВОРД
НАДРУКОВАНІЙ В «RIA ПЛЮС», № 43

Оголошення: «Переконаний холостяк познайомиться з сварливою, неохайнюю і малокультурною жінкою для зміцнення своїх переконань».

Демократія – це коли народ може посплати владу туди, де перебуває сам.

БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ

ексклюзивної рекламної агенції

ТОВ «Медіа Дім RIA»:

р/р 2606000416776

код ЄДРПОУ – 34377553

в ВАТ «Укrexмінбанк»,

м. Тернопіль, МФО 302429,

свід. про реєстр. плат. ПДВ

№ 100065551.

інд. податк. номер

343775502080.

Передплатний індекс

22196

ТИЖНЕВИК «RIA ПЛЮС»

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «RIA плюс» №507-107 ПР, серія ТР, видане 10.08.2011 р. Державним комітетом телебачення і радіомовлення України. Засновник ТОВ «RIA Холдинг». Видавець з 2006 року – ТОВ «Видавництво «RIA»; адреса: 21032, м. Вінниця вул. Ширшова, 3а

Газета є членом «Української Мережі Оголошень».

Газета є членом Всесвітньої Газетної Асоціації

Газета є членом асоціації видавців періодичної преси України.

Тижневик «RIA плюс» доставляють за передплатою підприємствам Тернопільщини та провідним підприємствам України.

Безкоштовне розповсюдження друкованого ЗМІ оплачено рекламодавцем. Реклама позначається реєстраційним номером та друкується відмінним від основного шрифтом. Матеріали у рубриках «Новини компаній», «Шопінг», «Політична позиція» та «Прес-служби» публікуються на правах реклами. Редакція не завжди поділяє думки авторів та не несе відповідальність за тексти реклами й оголошень. Передрук матеріалів – тільки з дозволу редакції. Буквоспорушення RIA, RIA, RIA (а також у сполученні з будь-якими словами та висловами), графічні зображення вказаних, заборонені для копіювання згідно з авторськими правами.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

м. Тернопіль, вул. Дубовецька, 16

(колишній будинок офіцерів). Працюємо 9.00-18.00.

Поштова адреса: 46001, м. Тернопіль, вул. Дубовецька 16.

Телефони редакції:

(0352) 43-00-50, 43-00-56

Телефони кур'єрської служби і передплати:

(0352) 43-00-50, 43-00-56

«RIA плюс» в Інтернеті: <http://20minut.ua>

ПРАВИЛА ПОДАЧІ ОГОЛОШЕНЬ ЧИТАЙТЕ

НА 3-СТОР. БЛОКУ «РОБОТА»

Інформація для публікації надається інформаційним агентством ТОВ «Видавництво «RIA»; код ЕДРПОУ 34095069; адреса: 21032, м. Вінниця вул. Ширшова, 3а; свідчо про державну реєстрацію інформаційного агентства як суб'єкта інформаційної діяльності сервіс KB №194-57Р від 12.08.2009 р.

Головний редактор: Ірина Прокопенко, 098-287-08-70.

Верстка: Юрій Карпук.

Коректура: Ірина Чубата.

Відділ реклами: 43-00-50.

Відділ кур'єрської служби та передплати:

Лілія Павлишин, 095-837-17-14.

Відділ оголошень: 098-477-12-70

Номер набраній та зверстаний комп'ютерним центром RIA.

Віддруковано в друкарні «Прес Корпорейшн Лімітед»,

м. Вінниця, вул. Чехова, 12а, тел. 0-432-55-63-97.

Тираж 27541 примірник. Зам. № 161243

АНОНС

WWW.20MINUT.UA • RIA №44, 2 листопада 2016

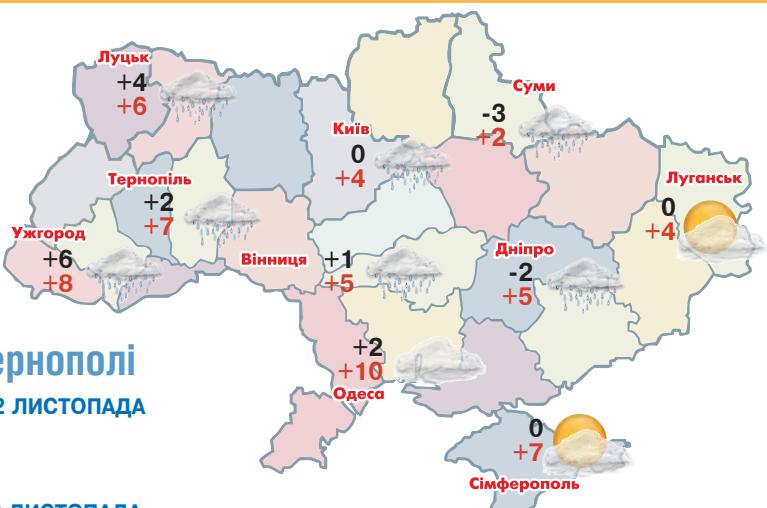

Навчатимуть сімейних цінностей

Впроваджувати курс «Сімейні цінності» порекомендувало школам Міносвіти і запропонувало список літератури, яка викликала резонанс. Що про це думають тернополяни?

Читайте у «RIA плюс» від 9 листопада

СПОНСОР ПРОГНОЗУ ПОГОДИ

Погода у Тернополі

СЕРЕДА, 2 ЛИСТОПАДА

+2°C
+7°C

ЧЕТВЕР, 3 ЛИСТОПАДА

+2°C
+4°C

П'ЯТНИЦЯ, 4 ЛИСТОПАДА

-10°C
+3°C

СУБОТА, 5 ЛИСТОПАДА

0°C
+6°C

НЕДІЛЯ, 6 ЛИСТОПАДА

+7°C
+13°C

АНЕКДОТИ

Якщо чоловік дарує квіти без причини – отже, причина все-таки є.

— Вибачте, бабусю. Покажіть язика.

Дзвінок у двері.

— Хто там?

— Це «Партія зелених».

— Чого вам треба?

— Соціальне опитування. Відчиніть, будь ласка!

— Не відчиню! Мій сусід учора відчинив, то досі до тями не пришов.

— А хто до нього приходив?

— «Партія голубих».

Насварив своїх тарганів у голові, розсадив по попільчах і заборонив мінятися місцями. Притихли і пошепки обговорюють, який я поганий.

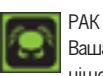
— Люба, що у нас сьогодні на вечір?

— Дуже лініві голубці.

— Це як?

— Капуста — на балконі, фарш — у морозилці.

Гороскоп

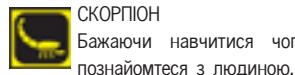

ОВЕН
Якщо хочете добитися результатів, дійте м'яко, але наполегливо. Не сидіть, склавши руки. Від вашої активності залежить втілення планів. Будьте уважні до близьких.

РАК
Ваша діяльність стане інтенсивнішою. Може виникнути питання про перехід на нову роботу. Збільшиться працездатність, тож легко впораєтеся з проблемами.

ТЕРЕЗИ
Буде відмінний настрій, але доведеться попрацювати. Не тисніть на оточуючих, бо все обернеться проти вас. Придивіться до «підводних течій» на роботі.

КОЗЕРІГ
Зараз не час спочивати на лаврах, тож рухайтесь далі. У вихідні сімейне свято захопить вас. У неділю відпочиньте від метушні — влаштуйте подорож або прогулянку.

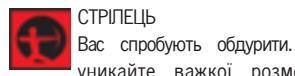

ТЕЛЕЦЬ
Занурившись у роботу, не забувайте, що є інші сфери життя, які потребують уваги. У другій половині тижня не виключені конфлікти в родині. У суботу не метушіться.

ЛЕВ
Вам супроводжується успіх у пошуках роботи й оформленні документів. Тиждень буде міцним фундаментом для кар'єрного злету. Зверніть увагу на взаємини в родині.

СКОРПІОН
Бажаючи навчитися чогось, познайомтесь з людиною, яка добре вміє це робити. У п'ятницю зустріньтесь з друзями. У вихідні будуть приятні враження.

ВОДОЛІЙ
У середу і четвер не створюйте собі проблем, зосередьтеся на тому, що стосується ваших інтересів. У суботу проявіть увагу і такт у спілкуванні з близькими.

БЛИЗНОКИ
Будьте готові до боротьби за щастя! У разі необхідності покличте компетентних фахівців. Уникайте сварок. У вихідні гуляйте, читайте і спілкуйтесь з коханою людиною.

ДІВА
Включіть інтуїцію і розсудливість, бо потрапите в неприємну ситуацію. Сміливо рухайтесь вперед, тоді вам вдасться подолати багато перешкод, які стоять на шляху.

СТРИЛЕЦЬ
Вас спробують обдурити. Не уникайте важкої розмови. Стримайте амбіції, бо авторитет похитнеться. Будьте розумними у витратах, але не відмовляйте рідним у грошах.

РИБИ
Спираєтесь на принципи, які переважають сумніву вигоду. У середу не робіть нічого нового і серйозного. У четвер вдалі поїздки. У суботу побапуйте близьких смачненьким.